

Kouluterveyskysely 2013

Kemin kuntaraportti

Miialiila Virtanen, Hanne Kivimäki, Pauliina Luopa, Suvi Nipuli,
Suvi Vilkki, Jukka Jokela, Essi Laukkarinen, Reija Paananen

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL)

PL 30
00271 Helsinki
Puhelin: 029 524 6000

www.thl.fi

© Kirjoittajat ja THL

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos
Helsinki 2013

SISÄLLYS

Johdanto	7
Kuntaraportoinnin sisältö	7
Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntäminen	8
Kouluterveyskysely hyvinvointijohtamisen tukena kunnassa	8
Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely kouluissa ja oppilaitoksissa	9
Kouluterveyslähettäjiltä tukea hyödyntämiseen	10
Aineisto ja menetelmät	11
Peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaiden tulokset	14
Elinolot	14
Kouluolot	16
Koettu terveys	18
Terveystottumukset.....	20
Kokemus oppilashuollon tuesta	22
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoiden tulokset	24
Elinolot	24
Kouluolot	26
Koettu terveys	28
Terveystottumukset.....	30
Kokemus opiskelijahuollon tuesta.....	32
Ilon- ja huolenaiheet	34
Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla.....	34
Ilon- ja huolenaiheet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla	35
Nuorten hyvinvointi Kouluterveyskyselyn mukaan – otteita valtakunnallisista tuloksista	36
Lähteet	42
LIITTEET	
Liite 1. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden muodostaminen vuonna 2013.	44
Liite 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat kouluittain luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004-2013.	54
Liite 3. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.....	55
Liite 4. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan ja luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.	56
Liite 5. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.....	57
Liite 6. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.....	58

Taulukot

Taulukko 1. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.	11
Taulukko 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.	11
Taulukko 3. Muutokset elinoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	14
Taulukko 4. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	14
Taulukko 5. Muutokset kouluoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	16
Taulukko 6. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	16
Taulukko 7. Muutokset koetussa terveydessä peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	18
Taulukko 8. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	18
Taulukko 9. Muutokset terveystottumuksissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	20
Taulukko 10. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	20
Taulukko 11. Muutokset oppilashuollon tuen kokemisessa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013.	22
Taulukko 12. Erot oppilashuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.	22
Taulukko 13. Muutokset elinoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	24
Taulukko 14. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	24
Taulukko 15. Muutokset kouluoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	26
Taulukko 16. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	26
Taulukko 17. Muutokset koetussa terveydessä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	28
Taulukko 18. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	28
Taulukko 19. Muutokset terveystottumuksissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	30
Taulukko 20. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	30
Taulukko 21. Muutokset opiskelijahuollon tuen kokemisessa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.	32
Taulukko 22. Erot opiskelijahuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.	32

Kuviot

Kuvio 1. Elinoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	15
Kuvio 2. Elinoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	15
Kuvio 3. Kouluoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	17
Kuvio 4. Kouluoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	17
Kuvio 5. Terveysindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	19
Kuvio 6. Terveysindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	19
Kuvio 7. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	21
Kuvio 8. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	21
Kuvio 9. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.	23
Kuvio 10. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	23
Kuvio 11. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	25
Kuvio 12. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	25
Kuvio 13. Kouluoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	27
Kuvio 14. Kouluoloindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	27
Kuvio 15. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	29
Kuvio 16. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	29
Kuvio 17. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	31
Kuvio 18. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	31
Kuvio 19. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.	33
Kuvio 20. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.	33

JOHDANTO

Kouluterveyskysely tuottaa runsaasti tietoa nuorten elinoloista, kouluoloista, koetusta terveydestä, terveystottumuksista sekä oppilas- ja opiskelijahuollosta. Kyselyyn vastaavat peruskoulujen 8. ja 9. luokkien oppilaat sekä lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Ammatillisissa oppilaitoksissa kyselyyn osallistuvat nuorten opetussuunnitelmaperusteiseen ammatilliseen perustutkintoon johtavassa koulutuksessa opiskelevat. Vertailukelpoista tietoa on kerätty peruskouluissa vuodesta 1996, lukioissa vuodesta 1999 ja ammatillisissa oppilaitoksissa vuodesta 2008 alkaen.

Vuonna 2013 Kouluterveyskyselyn aineistonkeruussa tapahtui suuria muutoksia. Kysely toteutettiin ensimmäistä kertaa yhtä aikaa koko maassa. Tämän vuoksi kyselyä ei toteutettu lainkaan vuonna 2012. Vuoteen 2011 saakka kysely tehtiin parillisina vuosina Etelä-Suomessa, Itä-Suomessa sekä Lapissa ja parittomina vuosina muualla Manner-Suomessa ja Ahvenanmaalla. Toinen merkittävä muutos oli kyselylomakkeen muuttaminen sähköiseksi ammatillisissa oppilaitoksissa. Peruskouluissa ja lukioissa käytettiin edelleen paperista kyselylomaketta.

Vuonna 2013 uudistettiin myös joitakin kysymyksiä. Kyselylomakkeen uudistuksessa kuultiin useita terveyden ja hyvinvoinnin asiantuntijoita, oppilaitosten edustajia sekä myös nuoria itseään. Ensimmäistä kertaa saadaan tietoa koulumatkoista, turvavälineiden käytöstä liikenteessä, vapaa-ajalla tapahtuneista tapaturmista sekä seksuaalisuuteen liittyvästä käyttäytymisestä internetissä. Nuorten perheestä ja asumisesta kysytään aikaisempaa yksityiskohtaisemmin. Tarkemmat tiedot kyselystä ja kyselylomakkeet ovat Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) [www-sivuilla](http://www.sivuilla)^a.

Kouluterveyskyselyyn vastasi vuonna 2013 yhteensä 182 864 nuorta: 99 478 peruskoulun yläluokkalaista, 48 610 lukiolaista ja 34 776 ammattiin opiskelevaa.

Kouluterveyskyselyn kunta- ja opetuspistekohtaiset tulokset lähetetään tulokset tilanneille kunnille. Kuntakohtaisen raportoinnin lisäksi tuloksia esitellään valtakunnallisesti ja alueellisesti tutkimusraporteissa, THL:n internet-sivuilla, vuosittain järjestettävillä Kouluterveyspäivillä ja alueellisissa seminaareissa. Lisäksi keskeisiä kunta-, seutukunta- ja maakuntakohtaisia indikaattoreita voi tarkastella THL:n ylläpitämässä tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä^b.

Tässä raportissa esitellään peruskoulun yläluokkalaisten ja lukiolaisten tulokset. Ammattiin opiskelevien tulokset raportoidaan erillisessä raportissa niissä kunnissa, joissa on ammatillisia oppilaitoksia. Kunnan tulokset kuvataan keskeisten indikaattoreiden kautta ja tärkeimmät tulokset tiivistetään ilon- ja huolenaiheiksi. Raportin alussa kerrotaan, miten kyselyn tuloksia voi käyttää hyödyksi kunnassa ja oppilaitoksissa. Lopuksi kerrotaan Kouluterveyskyselyn ajankohtaisista tuloksista koko valtakunnan tasolla.

KUNTARAPORTOINNIN SISÄLTÖ

Kouluterveyskyselyn tulokset raportoidaan monin eri tavoin. Tässä kuntaraportissa nuorten hyvinvointia kuvataan noin 40 perusindikaattorin avulla. Samat indikaattorit ovat saatavilla myös kouluittain. Lisäksi kunnat saavat kaksi muuta indikaattorikoostetta, joista toinen on suunnattu oppilas- ja opiskelijahuollolle ja toinen kunnan poliittisille päättäjille. Koosteita voidaan hyödyntää esimerkiksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman tai hyvinvointikertomuksen laadinnassa. Indikaattoritiedon lisäksi tulokset raportoidaan jakaumataulukoina kaikista kysymyksistä.

Vuonna 2013 peruskoulujen ja lukioiden kunta- ja opetuspistekohtaiset tulokset sisältävät:

- 1) *Kuntaraportin. (HUOM! Ammatillisten oppilaitosten tulokset ovat erillisessä raportissa.)*
- 2) *Kuntakohtaiset ja koulukohtaiset perusindikaattorikuviot.*
- 3) *Kuntakohtaisen ja koulukohtaisen indikaattorikoosteen oppilashuollon tueksi.*
- 4) *Kuntakohtaisen indikaattorikoosteen kunnallisen päätöksenteon tueksi.*
- 5) *Kaikkien kysymysten kunta- ja koulukohtaiset jakaumataulukot.*

^a Kouluterveyskyselyn internet-sivu on www.thl.fi/kouluterveyskysely.

^b SOTKANetin internet-sivu on www.sotkanet.fi.

Edellä mainittu materiaali lähetetään THL:sta kunnan yhdyshenkilölle, jonka toivotaan välittävän tietoa eteenpäin mm. koulujen ja oppilaitosten rehtoreille, kunnan päättäjäille sekä kunnan eri hallinnonaloille – ainakin sosiaali- ja terveystoimeen ja opetus- tai sivistystoimeen – sekä Kouluterveyskyselyn hyödyntämisestä vastaavan työryhmän jäsenille, mikäli sellainen kunnassa on.

Kuntaraportissa nuorten hyvinvointia kuvataan 42 indikaattorilla, jotka on jaettu viiteen ryhmään: elinolot, kouluolot, koettu terveys, terveystottumukset ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta. Osa indikaattoreista perustuu kyselyn yksittäisiin kysymyksiin ja osa on muodostettu useasta kysymyksestä. Indikaattorien muodostaminen kuvataan yksityiskohtaisesti liitteessä 1.

Jokaisesta indikaattoriryhmästä esitetään kaksi pylväskuviota. Ensimmäisessä kuviossa esitetään kunnassa vuosina 2004–2013 tai 2005–2013 tapahtunut kehitys. Jos kunta on osallistunut kyselyyn ennen vuotta 2004, on aiempien vuosien pylväät jätetty pois. Pylväiden määrä on rajattu korkeintaan viiteen osallistumisvuoteen kuvioden luettavuuden takia. Pylväitä voi olla vähemmän kuin viisi, jos indikaattorin kuvaama asia ei ole kysytty joka vuosi tai jos kunta ei ole osallistunut kyselyyn kaikkina vuosina.

Toisessa kuviossa esitetään vuodelta 2013 kunnan tulokset sukupuolen mukaan sekä vertailutulokset maakunnasta ja koko maasta. Kuntaa ja koko maata koskevien pylväiden päähän on merkitty näkyviin myös prosenttiosuus. Sukupuolen mukaiset tulokset esitetään vain, jos kunnassa on vastannut vähintään 30 poikaa ja tyttöä. Kuvioden alatunnisteissa kerrotaan, mitä luokka-asteita tai opiskeluvuosia tulokset koskevat. Vastanneiden lukumäärät ilmoitetaan kuvioden selitteessä sulkeiden sisällä. Kuvioden perustana olevat prosenttiluvut esitetään myös liitetaulukkoina raportin lopussa.

Kunta saa vastaavanlaiset indikaattorikuviot myös jokaisesta kunnassa sijaitsevasta koulusta. Peruskoulujen ja lukioden tuloksissa vertailutietoina ovat kunta ja maakunta.

Kunnan poliittisia päätöksentekijöitä varten kuntaraportin indikaattoreista on valittu kymmenen keskeistä kuntakohtaista indikaattoria, joista esitetään sekä muutoskuvio että vertailukuvio.

Oppilas- ja opiskelijahuollon käyttöön on valittu 88 indikaattoria. Indikaattorit esitetään sekä kunta- että koulukohtaisesti. Nämä indikaattorit on jaettu 11 ryhmään: fyysiset työolot, työilmapiiri ja osallisuus, koulutyön kuormittavuus, kouluruokailu, kiusaaminen ja häirintä, sosiaaliset suhteet, tupakointi, terveystottumukset, koettu terveys ja kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta sekä myönteisesti esitettyjä indikaattoreita. Myös tähän koosteeseen tehdään jokaisesta indikaattoriryhmästä kaksi kuviota: muutoskuvio ja vertailukuvio.

Indikaattorikuvioden lisäksi kunta saa *jakaumataulukot kaikista kysymyksistä* vuodelta 2013. Ne esitetään sukupuolen mukaan sekä koko kunnan tasolla. Samassa taulukossa esitetään vertailun mahdollistamiseksi vastaavat tiedot maakunnasta ja koko maasta. Vastaavanlaiset taulukot esitetään myös kunnan jokaisesta peruskoulusta tai lukiosta. Niitä verrataan kuntaan ja maakuntaan.

KOULUTERVEYSKYSelyn Tulosten Hyödyntäminen

Kouluterveyskysely hyvinvointijohtamisen tukena kunnassa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on väline, jolla kunnan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointityötä ohjataan, johdetaan ja kehitetään^c. Suunnitelmaa varten kunta tarvitsee seurantatietoa oman kunnan lasten ja nuorten hyvinvoinnista ja sen kehityksestä. Lisäksi kunta voi tarvita tätä tietoa esimerkiksi hyvinvointikertomuksen laadinnassa. Kouluterveyskyselystä kunta saa säännöllisesti tietoa 14–20-vuotiaiden kuntalaisten hyvinvoinnista. Kunta voi tilata laajan maksullisen tietopaketin omista tuloksistaan. Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANetissä on saatavilla veloituksetta parikymmentä keskeistä kuntakohtaista indikaattoria Kouluterveyskyselystä. Osa näistä indikaattoreista

^c Lastensuojelulaki (417/2007)

on saatavilla myös alueelliseen hyvinvoinnin seurantaan tarkoitettu hyvinvointikompassista^d sekä sähköisestä hyvinvointikertomuksesta^e. Muita hyvinvointijohtamiseen käyttökelpoisia kuntakohtaisia indikaattoreita sisältäviä tietokantoja ovat esimerkiksi THL:n Terveystemme.fi-sivusto^f ja kunnan terveydenedistämisaktiivisuutta kuvaava TEA-viisari-verkkopalvelu^g.

Työryhmästä tehoa hyödyntämiseen

Moniin kuntiin on nimetty työryhmä, joka vastaa Kouluterveyskyselyn tulosten välittämisestä ja hyödyntämisestä^h. Merkittävää toiminnan onnistumisen kannalta on, että työryhmässä on eri alojen työntekijöitä. Ryhmä voi rakentua jo olemassa olevan poikkihallinnollisen työryhmän pohjalle. Tärkeää on, että ryhmän jäsenillä on oman hallinnonalan antamat valtuudet toimia.

Työryhmässä voidaan laatia toimintasuunnitelma toimenpide-ehdotuksineen. Työryhmän jäsenet vievät sen omille hallinnonaloilleen ja tarvittavin osin lautakuntaan ja edelleen kunnanhallitukseen ja -valtuustoon. Toimintasuunnitelman tavoitteiden toteutumista voidaan seurata esimerkiksi kahden vuoden välein Kouluterveyskyselyn avulla.

Työryhmä vastaa yleensä myös laajemmin tulosten välittämisestä. Jäsenet voivat esitellä tuloksia oman vastuualueensa johtoryhmälle ja lautakunnalle tai järjestää tulosten käsittelytilaisuuksia ammattilaisten kesken. He voivat tukea kunta- tai koulukohtaisten tulosten esittelyä opettajille, vanhemmille sekä oppilaille ja opiskelijoille. Kunnissa on järjestetty myös tulosten julkistamistilaisuuksia, johon on kutsuttu kuntalaisia ja paikallismediaa.

Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely kouluissa ja oppilaitoksissa

Kouluterveyskyselyn hyödyntämisen kannalta keskeinen toimija kouluissa ja oppilaitoksissa on oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmä, jonka tehtäviin kuuluu yhteisön terveyden edistäminen. Tulosten käsittely moniammatillisessa ryhmässä auttaa määrittämään yhteisiä tavoitteita ja suuntaamaan oppilas- ja opiskelijahuoltotyön painopistettä yksilökeskeisestä korjaavasta työstä koko yhteisön hyvinvoinnin kehittämiseen.

Tulosten tarkastelu

Oppilaitokset voivat hyödyntää työssään sekä Kouluterveyskyselyn indikaattorikuvioita että kysymyskohtaisia jakaumataulukkoita. Viiteen perusindikaattorikuvioon on koottu keskeiset indikaattorit, joiden avulla saa yleiskuvan koulu yhteisön hyvinvoinnin tilanteesta. Oppilaitosten käytössä on myös laajempi, oppilas- ja opiskelijahuollolle suunnattu kooste, johon on nostettu oppilas- ja opiskelijahuoltotyön kannalta keskeisiä indikaattoreita. Indikaattorit eivät kuitenkaan sisällä kaikkia kyselyn tuloksia. Kun halutaan tarkastella jotakin aihetta tarkemmin, kannattaa perehtyä vielä kysymyskohtaisiin jakaumataulukoihin.

Oppilaitoksen tulosten tarkastelu on hyvä aloittaa indikaattorikuvioiden pohjalta. Ensin voi verrata oman oppilaitoksen tuoreinta tulosta aiempiin vuosiin. Muutoksia tulkittaessa tulee muistaa, että mitä pienemmästä oppilaitoksesta on kysymys, sitä suurempi muutoksen tulee olla. Tällöin voidaan olla varmoja siitä, että kyseessä on todellinen muutos eikä sattuman aiheuttama vaikutus tulokseen. Tarkempia tulkintaohjeita voi lukea sivulta 12.

Trenditarkastelun jälkeen omia tuloksia voi verrata kunnan ja maakunnan tuloksiin. Näin saa kuvan siitä, mihin oma oppilaitos sijoittuu suhteessa suurempaan alueeseen. Vertailu kannattaa tehdä myös silloin, kun indikaattorista ei ole vielä saatavissa pidemmän aikavälin tuloksia. Lisäksi on hyvä tarkastella tuloksista vielä sukupuolten välillä olevia eroja. Tämä tuo tarkempaa tietoa siitä, keihin mahdollisia toimenpiteitä tulisi kohdistaa.

^d <http://hyvinvointikompassi.thl.fi>

^e <http://www.hyvinvointikertomus.fi>

^f <http://www.terveytemme.fi>

^g <http://www.teaviisari.fi>

^h Hyvä käytäntö -kuvaus työryhmän toiminnasta: <https://www.innokyla.fi/web/malli148997>

Toimintasuunnitelman laatiminen ja sen seuranta

Oppilaitoksen tuloksista on hyvä kirjata ne asiat, jotka ovat hyvin ja ne, joissa on vielä kehittämistä. Tämän jälkeen tuloksia voi peilata olemassa oleviin toimintasuunnitelmiin (mm. turvallisuus, kiusaaminen, päihde) ja tarvittaessa päivittää niitä. Toimintasuunnitelmiin voi sisältyä pidemmän aikavälin visioita, mutta on hyvä laatia myös konkreettisia lähitulevaisuuden suunnitelmia. Mitkä ovat ne pari suurempaa kokonaisuutta, joita lähdetään kehittämään aktiivisesti seuraavien kahden vuoden aikana? Miten prosessia viedään eteenpäin? Tässä kohden voi pohtia, miten oppilaat ja opiskelijat kytetään ja sitoutetaan kehittämistyöhön ja millaista yhteistyötä rakennetaan oppilaitoksen ulkopuolisten yhteistyökumppanien, kuten muiden oppilaitosten tai järjestöjen kanssa.

Kehittämisen kannalta keskeisintä on suunnitelmallinen, tavoitteellinen ja pitkäjänteinen toiminta, joka kohdistuu sellaisiin asioihin, joiden kehittäminen on hyvinvoinnin kannalta merkityksellistä. Toiminnassa tulee säilyttää punainen lanka niin, että eri toiminnot tukevat saman tavoitteen toteutumista. Toimintasuunnitelmaan tulisi sisällyttää myös suunnitelma siitä, miten toimenpiteiden vaikutusta arvioidaan. Kahden vuoden välein kerättäviä Kouluterveyskyselyn tuloksia kannattaa käyttää hyväksi arvioinnissa.

Tuloksista tiedottaminen

Kouluterveyskyselyn tuloksista on tärkeää tiedottaa oppilaitoksen sisällä laajasti eri toimijoille, kuten opettajille, oppilas- tai opiskelijahuoltoryhmälle sekä ruokahuollon henkilöstölle. Oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa tuloksia voidaan käsitellä esimerkiksi luokanvalvojan tai terveystiedon tunneilla sekä terveystarkastuksissa. Vanhempien kanssa tuloksia on hyvä käydä läpi vanhempainilloissa ja vanhempainyhdistyksessä. Tarpeen mukaan niitä voidaan käsitellä myös kouluyhteisön ulkopuolisten tahojen, kuten nuorisotoimen, poliisin tai muun vastaavan kanssa. Tuloksista on hyvä tehdä myös lyhyt tiedote välitettäväksi edelleen oppilaille, opiskelijoille, huoltajille, koulu- ja opiskeluterveydenhuoltoon tai laittaa ne oppilaitoksen nettisivuille. Tulosten lisäksi tiedotteeseen kannattaa kirjata toimenpiteet, joita tulosten pohjalta on päätetty tehdä.

Tulosten hyödyntäminen opetuksessa

Monet Kouluterveyskyselyn tuloksista liittyvät läheisesti terveystiedon keskeisiin opetussisältöihin, kuten nuorten terveydentilaan, terveystottumuksiin, elämäntapoihin ja sosiaalisiin suhteisiin. Tulosten hyödyntäminen tukee monia terveystiedon opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita. Tulosten tarkastelu oppitunnilla haastaa nuoret kriittiseen arvopohdintaan, avaa olemassa olevia ennakkokäsityksiä ja purkaa mahdollisia joukkoharhoja esimerkiksi nuorten alkoholin käytön yleisyydestä. Parhaimmillaan tulosten käsittely tuo nuorten ajatukset paremmin kuuluviin ja antaa heille oppimiskokemuksen oman oppimisympäristön ja kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämisestä¹. Kouluterveyskyselyn tulosten käsittely lisää nuorten tutkimustiedon lukutaitoa sekä tukee tiedonhankintaan ja sen soveltamiseen liittyvien taitojen oppimista. Terveystiedon lisäksi tuloksia voidaan hyödyntää esimerkiksi matematiikan, psykologian, biologian ja yhteiskuntaopin opetuksessa.

Kouluterveyslähettiläiltä tukea hyödyntämiseen

Oman kunnan tai oppilaitoksen Kouluterveyskyselyn tulosten hyödyntämiseen voi pyytää avuksi kouluterveyslähettilästä. Kouluterveyslähettiläät ovat pääosin sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisia, jotka kuuluvat Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitoksen ylläpitämään kouluterveyslähettiläsverkostoon. Verkoston tavoitteena on lisätä tietoa nuorten hyvinvoinnista ja tukea suunnitelmallista hyvinvoinnin edistämistyötä paikallistasolla. Lähettiläät voivat auttaa tulosten tarkastelussa ja tuloksista tiedottamisessa. He voivat myös osallistua laajemmin nuorten hyvinvoinnin edistämistyöhön toimimalla esimerkiksi asiantuntijoina kuntien poikkihallinnollisissa yhteistyöryhmissä tai oppilaitosten laajennetuissa oppilas- ja opiskelijahuoltoryhmissä. Alueenne kouluterveyslähettiläiden yhteystiedot voitte tarkistaa Kouluterveyskyselyn henkilöstöltä (kouluterveyskysely@thl.fi).

¹ Ks. Kouluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen on yhteistyötä. Terveystiedon ja hyvinvoinnin laitoksen esitteitä. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/271518d1-e691-4dbd-af3b-ee95621c0519>

AINEISTO JA MENETELMÄT

Kouluterveyskyselyyn vastaavat peruskouluissa 8. ja 9. luokan oppilaat ja lukioissa 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Vastaaminen on vapaaehtoista. Aineistonkeruu toteutetaan luokkakyselynä huhtikuun aikana. Kyselylomakkeet toimitetaan suoraan kirjapainosta rehtorille tai muulle koulun nimeämälle yhdyshenkilölle, joka hoitaa käytännön järjestelyt koulussa. Kysely tehdään yhden oppitunnin aikana opettajan ohjaamana. Vastaajat palauttavat opettajalle nimettömät lomakkeet, jotka opettaja sulkee tunnin lopussa luokkakohtaiseen kirjepussiin oppilaiden nähden. Luokkien kirjepussit lähetetään kouluista yhtenä pakettina tutkimusryhmälle optista tallennusta varten.

Tässä raportissa käytetään Kouluterveyskyselyn aineistoa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. Kuvioiden luettavuuden vuoksi mukaan on otettu korkeintaan viisi kyselyvuotta. Jos kunta on osallistunut kyselyyn joka kerta, aineisto on vuosilta 2004/2005–2013. Aineisto kuvataan taulukoissa 1 ja 2 luokka-asteen tai opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan koko kunnassa. Kouluittain aineisto kuvataan liitteessä 2.

Taulukko 1. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Kemi		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Peruskoulut yhteensä	2004	119	108	122	132	241	240	481
	2006	118	122	127	105	245	227	472
	2008	91	101	104	105	195	206	401
	2010	69	84	79	106	148	190	338
	2013	88	97	79	73	167	170	337

Taulukko 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat opiskeluvuoden ja sukupuolen mukaan vuosina 2004–2013.

Lukion opiskelijamäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Kemi		Lukion 1. vuosi		Lukion 2. vuosi		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Lukiot yhteensä	2004	64	89	43	70	107	159	266
	2006	38	72	32	65	70	137	207
	2008	33	74	41	73	74	147	221
	2010	28	48	26	56	54	104	158
	2013	43	52	25	54	68	106	174

Kuntaraportissa indikaattorikuvioiden tulokset kerrotaan tiivistetysti kahdessa kuviota edeltävällä sivulla olevassa taulukossa. Luettavuuden lisäämiseksi indikaattoreiden nimiä on taulukoissa yksinkertaistettu ja osa niistä on esitetty käänteisenä verrattuna indikaattorikuvioidiin.

Ensimmäisessä taulukossa esitetään nuorten hyvinvoinnissa tapahtuneet muutokset kunnassa. Ensin raportoidaan muutoksesta verrattuna edelliseen kyselyvuoteen. Tämän jälkeen verrataan vuoden 2013 tilannetta kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin. Mikäli tarkasteltava ilmiö on yleistynyt tai vähentynyt usean vuoden ajan, siitä kerrotaan viimeisessä sarakkeessa.

Toisessa taulukossa käsitellään vain vuoden 2013 tuloksia. Ensin raportoidaan poikien ja tyttöjen väliset erot. Seuraavaksi verrataan kunnan tulosta maakuntaan ja lopuksi vuoden 2013 koko maahan. Sukupuolten välinen vertailu tehdään kuitenkin vain, jos kunnassa on vastannut vähintään 30 poikaa ja tyttöä.

Taulukoihin on poimittu vain merkittävimmät muutokset ja erot. Niille on määritelty aineiston koosta riippuvat kriteerit. Esimerkiksi suurimmissa kunnissa (vähintään 700 vastaajaa) jo kahden prosenttiyksikön muutos verrattuna edelliseen kyselyvuoteen on merkittävä, kun pienissä kunnissa (30–69 vastaajaa) merkittäväksi on tulkittu vähintään kymmenen prosenttiyksikön muutos. Seuraavassa esitellään kriteerit, joita käytetään, kun verrataan vuoden 2013 tulosta edelliseen kyselyvuoteen:

Vastaajien lukumäärä	Muutos verrattuna edelliseen kyselyvuoteen
alle 30 vastaajaa:	ei raportoida
30–69 vastaajaa:	vähintään 10 %-yksikköä
70–99 vastaajaa:	vähintään 6 %-yksikköä
100–299 vastaajaa:	vähintään 4 %-yksikköä
300–699 vastaajaa:	vähintään 3 %-yksikköä
700 vastaajaa tai enemmän:	vähintään 2 %-yksikköä

Verrattaessa vuotta 2013 kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin kriteerit ovat prosenttiyksikköä suuremmat kuin edellä esitetyt. Pidemmän aikavälin muutosta raportoitaessa vaaditaan tietynsuuruinen keskimääräinen muutos vuosien välillä. Myös tämän muutoksen suuruus riippuu aineiston koosta. Pienessä kunnassa keskimääräisen muutoksen täytyy olla vähintään 7 prosenttiyksikköä, kun suurimmissa kunnissa riittää 1,5 prosenttiyksikön keskimääräinen muutos. Lisäksi suurissa kunnissa muutoksen yksittäisten kyselyvuosien välillä täytyy olla vähintään yksi prosenttiyksikköä ja pienemmissä kunnissa vähintään kaksi prosenttiyksikköä. Kun verrataan kuntaa maakuntaan ja koko maahan, käytetään samoja kriteerejä kuin vertailussa edelliseen kyselyvuoteen.

Myös sukupuolten välisissä vertailuissa on määritelty erisuuruiset kriteerit eri vastaajamäärille. Vertailu tehdään pienemmän sukupuolittaisen vastaajamäärän mukaan. Esimerkiksi jos poikia tai tyttöjä on 30–49, otetaan huomioon vähintään 12 prosenttiyksikön ero sukupuolten välillä. Jos poikien ja tyttöjen vastaajamäärä on 350 tai enemmän, sukupuolten välisen eron täytyy olla vähintään viisi prosenttiyksikköä. Seuraavassa kerrotaan kaikki sukupuolten välisissä vertailuissa käytetyt kriteerit:

Vastaajien lukumäärä	Sukupuolten välinen ero
alle 30 poikaa tai tyttöä:	ei raportoida
30–49 poikaa tai tyttöä:	vähintään 12 %-yksikköä
50–149 poikaa tai tyttöä:	vähintään 8 %-yksikköä
150–349 poikaa tai tyttöä:	vähintään 6 %-yksikköä
350 poikaa tai tyttöä tai enemmän:	vähintään 5 %-yksikköä

Niiden indikaattoreiden osalta, joiden prosenttiosuus on korkeintaan kymmenen prosenttia, huomioidaan hieman edellä kuvattua pienemmät muutokset ja erot. Tällaiset indikaattorit on taulukoissa merkitty tähdellä.

Edellä kuvattuja kriteereitä suositellaan käytettäväksi myös tulkittaessa koulukohtaisia indikaattoreita. Mikäli koulussa on alle 30 vastaajaa, muutokset tuloksissa voivat suurelta osin johtua satunnaisesta vaihtelusta.

VAKIOINTI: Vertailukelpoisuuden lisäämiseksi Kouluterveyskyselyn tulokset vakioidaan sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden suhteen. Vakiointi tarkoittaa sitä, että jokaisessa sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa oletetaan olevan yhtä paljon vastaajia. Tällöin esimerkiksi tyttöjen ja poikien osuudessa tapahtuneet muutokset eri vuosien välillä eivät vaikuta tuloksiin. Kunnan tilannetta koskeva prosenttiluku on saatu laskemalla keskiarvo neljän osajoukon (esim. 8. luokan pojat, 8. luokan tytöt, 9. luokan pojat ja 9. luokan tytöt) prosenttiosuuksista. Jos jossain sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa on alle viisi vastannutta, tulokset ovat vakioimattomia.

TIETOSUOJA: Tietosuojan turvaamiseksi tuloksia ei toimiteta lainkaan kunta- tai koulukohtaisesti, jos kunnassa tai koulussa on alle viisi vastaajaa. Vastaavasti jos jossain sukupuolen ja luokka-asteen/opiskeluvuoden mukaisessa osajoukossa on alle viisi vastannutta, sukupuoliryhmittäisiä tuloksia ei toimiteta.

PERUSKOULUN 8. JA 9. LUOKKIEN OPPILAIEN TULOKSET

Elinolot

Taulukko 3. Muutokset elinoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuosina 2004–2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

ELINOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Vanhempien tupakointi			vähentyminen vuodesta 2008
Vanhempien työttömyys	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2004 päättyi
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta	yleistyi		vähentyminen vuodesta 2006 päättyi
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa	yleistyivät		
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			vähentyminen vuodesta 2006 päättyi
Läheiset ystävyssuhteet	vähentyivät		vähentyminen vuodesta 2008
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat			
Fyysisen uhan kokeminen	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
Toistuva rikkeiden tekeminen			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 4. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaille vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

ELINOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Vanhempien tupakointi		yleisempää	yleisempää
Vanhempien työttömyys	työillä yleisempää	yleisempää	yleisempää
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa	työillä yleisempiä	yleisempiä	yleisempiä
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Läheiset ystävyssuhteet	työillä yleisempiä	harvinaisempia	harvinaisempia
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	työillä yleisempiä		
Fyysisen uhan kokeminen	pojilla yleisempää		
Seksuaalisen väkivallan kokeminen			
Toistuva rikkeiden tekeminen			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

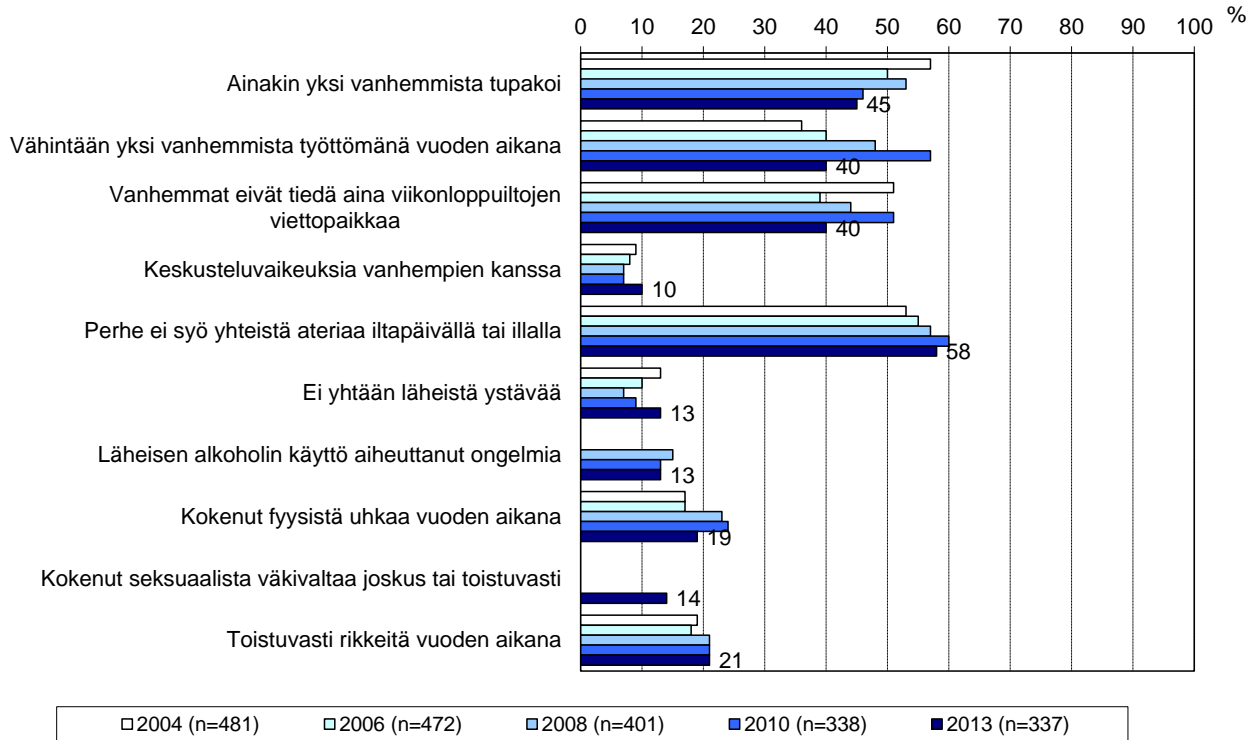
- **Vanhempien tupakointi** (Ainakin yksi vanhemmista tupakoi): Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- **Vanhempien työttömyys** (Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana): Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- ****Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoaikasta** (Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettoaikaa): Vanhemmat tietävät aina, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.
- **Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa** (Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa): Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- ****Perheen yhteinen ateriointi iltaisin** (Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla): Perhe syö yhteisen aterian iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.
- ****Läheiset ystävyssuhteet** (Ei yhtään läheistä ystävää): Nuorella on ainakin yksi todella läheinen ystävä, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- **Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat** (Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia): Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.
- **Fyysisen uhan kokeminen** (Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.
- **Seksuaalisen väkivallan kokeminen** (Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti): Indikaattori on muodostettu 3 tekijästä: vastentahtoinen koskettelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen ja maksun tarjoaminen seksistä.
- **Toistuva rikkeiden tekeminen** (Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuviointiin

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi



Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

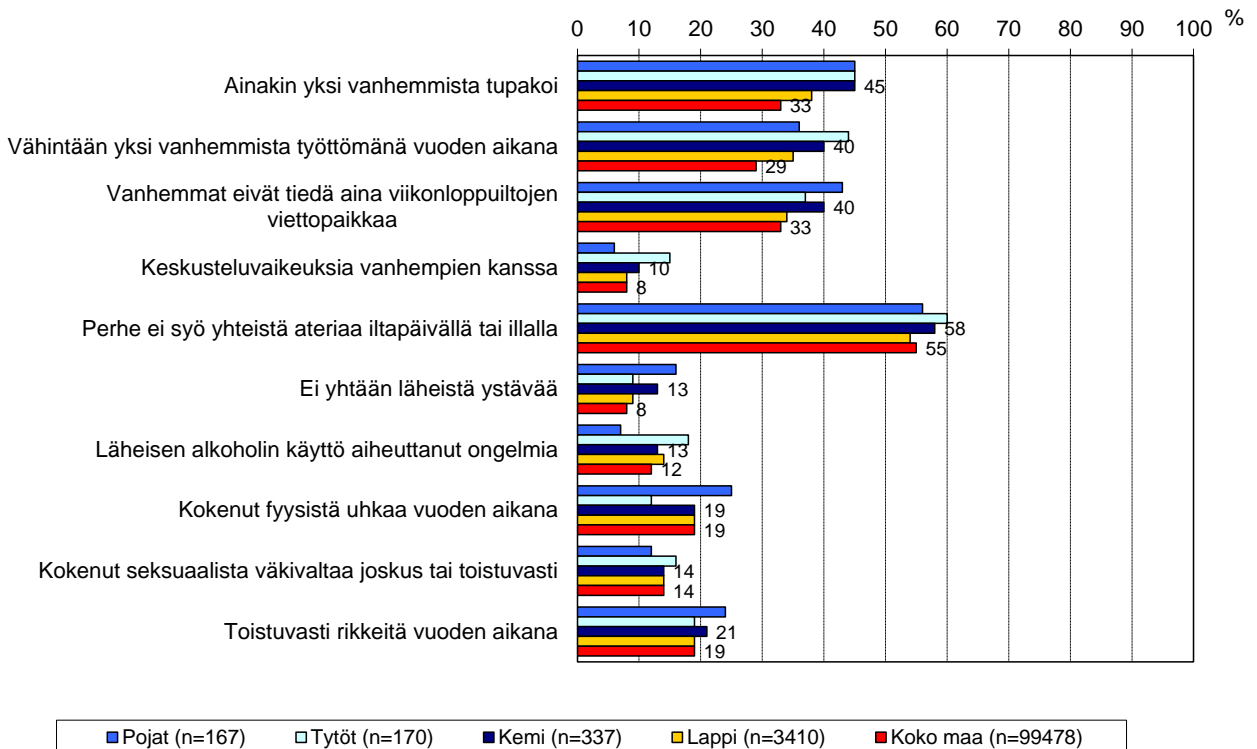
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 1. Elinoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi 2013



Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 2. Elinoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kouluolot

Taulukko 5. Muutokset kouluoloissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOULUOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	vähentyvät	harvinaisempia	yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Koulutapaturmat			
Ongelmat koulun työilmapiirissä	yleistyvät		
Koulussa kuulluksi tuleminen			
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			
Opiskeluun liittyvät vaikeudet	yleistyvät		
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain	yleistyi		
*Toistuva lintsaminen			
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 6. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

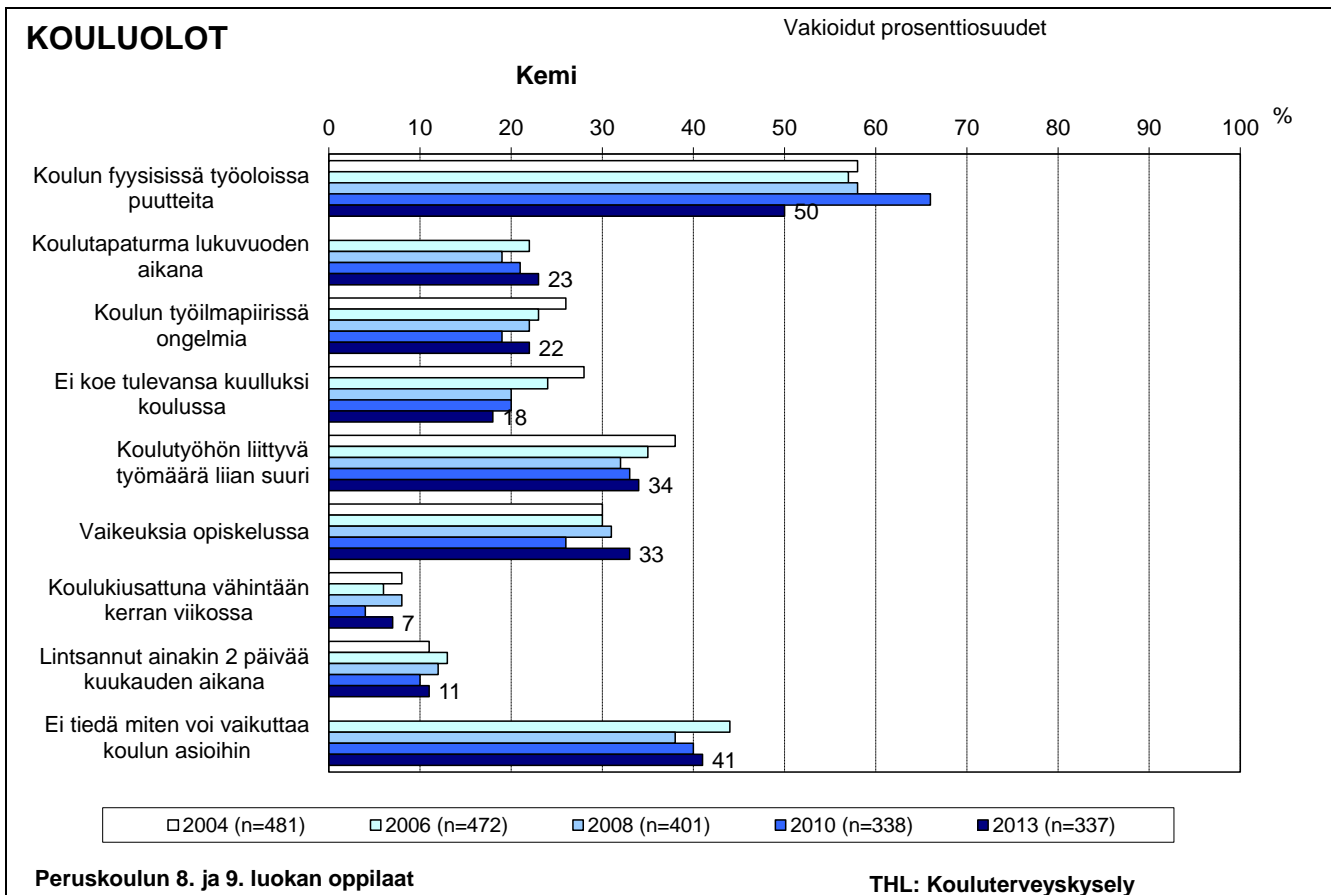
KOULUOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa		harvinaisempia	harvinaisempia
Koulutapaturmat	pojilla yleisempiä		
Ongelmat koulun työilmapiirissä			harvinaisempia
Koulussa kuulluksi tuleminen	pojilla yleisempää	yleisempää	yleisempää
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			harvinaisempaa
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
*Toistuva lintsaminen		yleisempää	yleisempää
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin	pojilla yleisempää	yleisempää	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

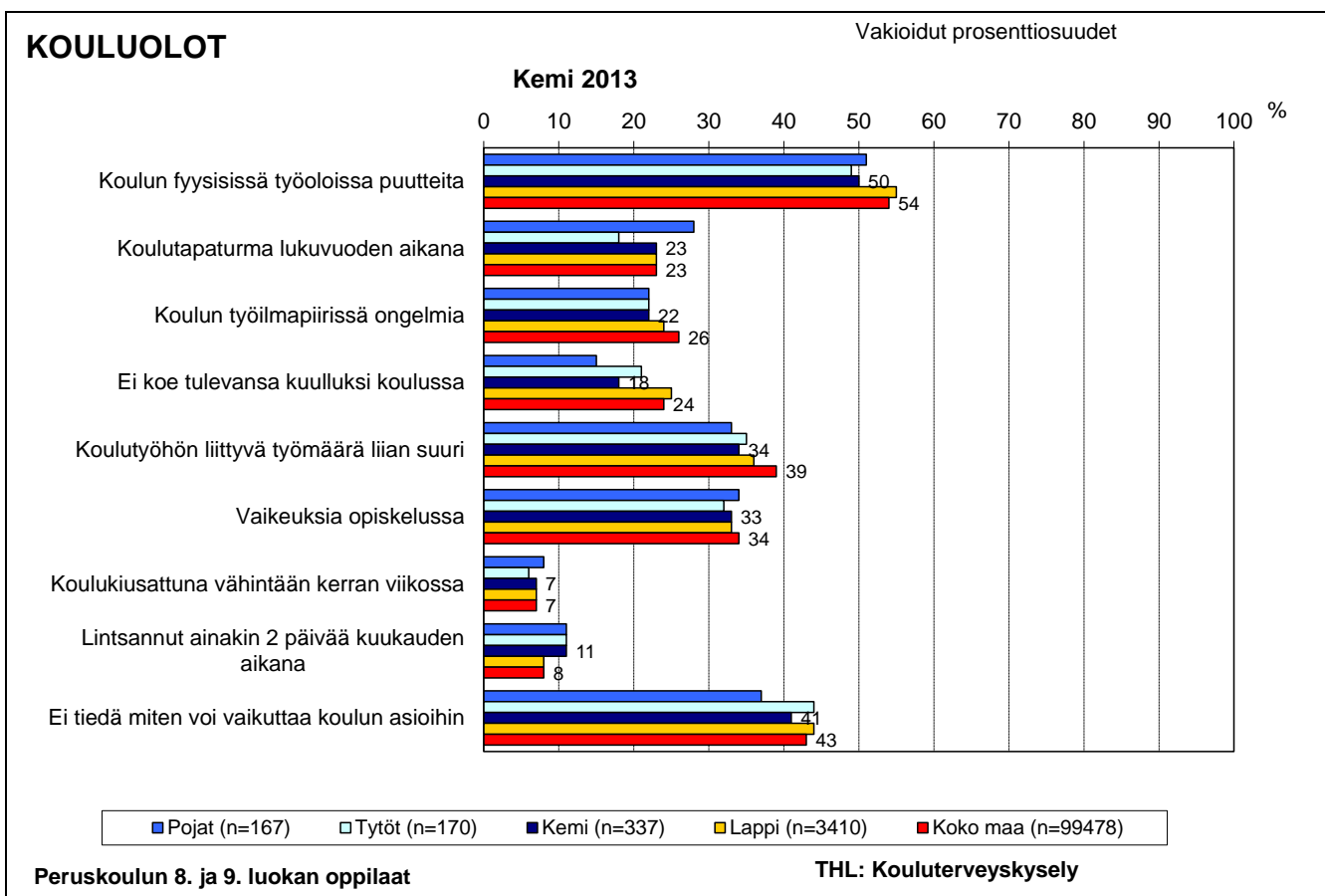
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukkoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Puutteet koulun fyysisissä työoloissa** (*Koulun fyysisissä työoloissa puutteita*): Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalililat, tapaturmavaara.
- **Koulutapaturmat** (*Koulutapaturma lukuvuoden aikana*): Oppilaalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- **Ongelmat koulun työilmapiirissä** (*Koulun työilmapiirissä ongelmia*): Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan työrauha sekä oppilaiden viihtyminen yhdessä.
- ****Koulussa kuulluksi tuleminen** (*Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa*): Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden kuulumisista.
- **Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi** (*Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri*): Oppilas on kokenut koulutyöhön liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.
- **Opiskeluun liittyvät vaikeudet** (*Vaikeuksia opiskelussa*): Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- **Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain** (*Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa*): Oppilas on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- **Toistuva lintsaminen** (*Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana*): Oppilas on lintsannut ainakin kaksi kokonaisuutta koulupäivää kuukauden aikana.
- ****Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin** (*Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin*): Oppilas ei tiedä, miten koulussa voi vaikuttaa koulun asioihin.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin



Kuvio 3. Kouluoloindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.



Kuvio 4. Kouluoloindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Koettu terveys

Taulukko 7. Muutokset koetussa terveydessä peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOETTU TERVEYS	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kokemus hyvästä terveydestä			
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	yleistyi		
Päivittäin koettu väsymys			vähentyminen vuodesta 2006 päättyi
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut			
Viikoittain koettu päänsärky			
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Koulu-uupumus	yleistyi		
Ylipaino	yleistyi		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 8. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

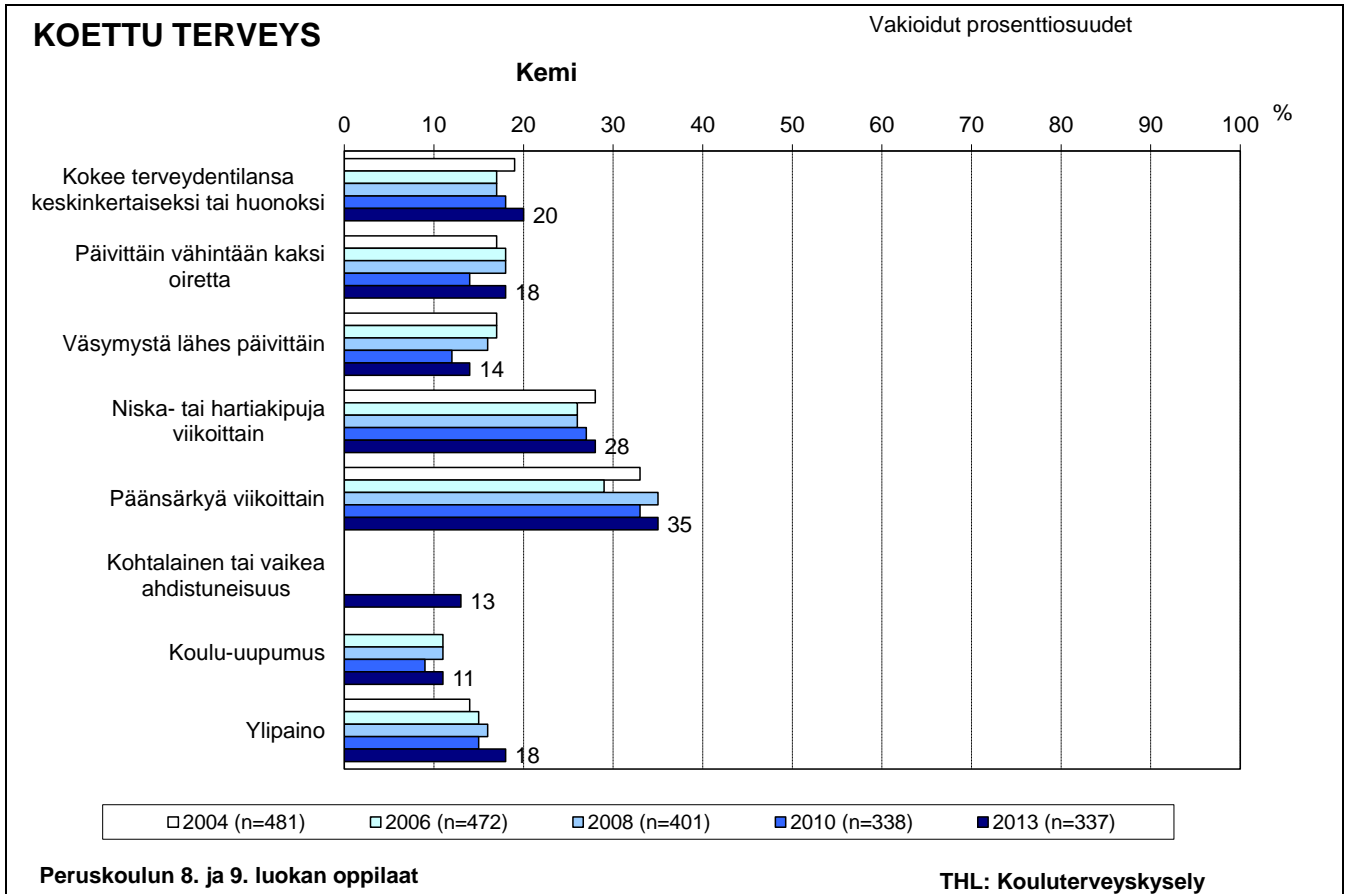
KOETTU TERVEYS	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kokemus hyvästä terveydestä		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	työillä yleisempää		
Päivittäin koettu väsymys	työillä yleisempää		
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	työillä yleisempiä		
Viikoittain koettu päänsärky	työillä yleisempää		yleisempää
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	työillä yleisempää		
*Koulu-uupumus	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Ylipaino	pojiilla yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

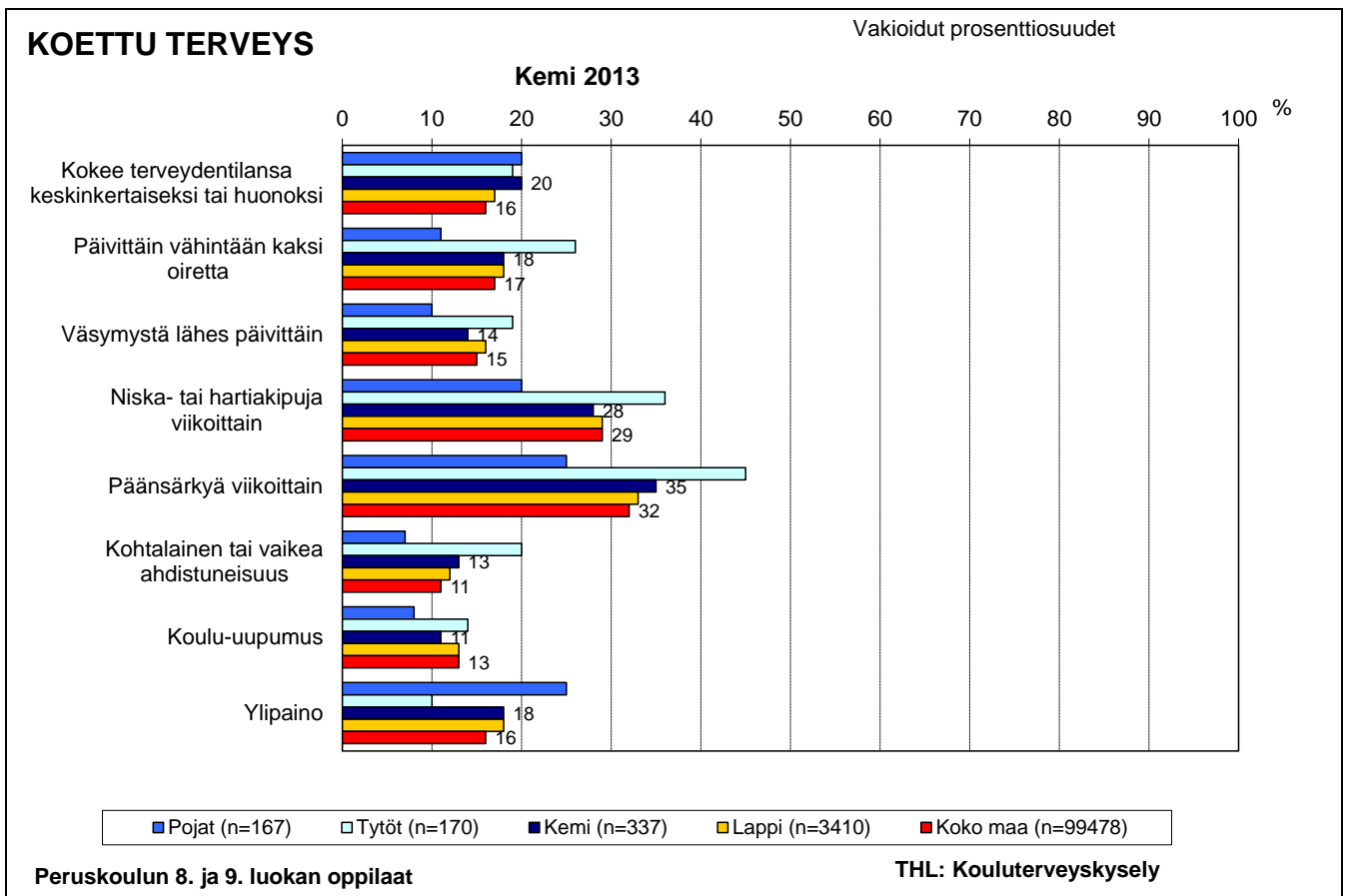
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- ****Kokemus hyvästä terveydestä (Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi):** Nuori kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi.
- **Useiden oireiden kokeminen päivittäin (Päivittäin vähintään kaksi oiretta):** Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiu-kunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.
- **Päivittäin koettu väsymys (Väsymystä lähes päivittäin):** Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut (Niska- tai hartiakipuja viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koettu päänsärky (Päänsärkyä viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- **Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus):** Ahdistuneisuutta mitataan seitsen-kohtaisella GAD-7-mittarilla.
- **Koulu-uupumus (Koulu-uupumus):** Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityk-sen vähentyminen sekä kyyttömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.
- **Ylipaino (Ylipaino):** Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

**1luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin.



Kuvio 5. Terveysindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista vuosina 2004–2013.



Kuvio 6. Terveysindikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaisista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Terveystottumukset

Taulukko 9. Muutokset terveystottumuksissa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Aamupalan syöminen arkisin			
Koululounaan syöminen päivittäin	vähentyi		
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	vähentyi		
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	vähentyi		
Vähintään neljän tunnin ruutu-aika arkipäivisin	yleistyi		
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Päivittäinen tupakointi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2004
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2004
*Laittomien huumeiden kokeilu	yleistyi		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 10. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Aamupalan syöminen arkisin		harvinaisempaa	
Koululounaan syöminen päivittäin	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Vähintään neljän tunnin ruutu-aika arkipäivisin	pojilla yleisempää	yleisempää	yleisempää
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin		harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Päivittäinen tupakointi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa			
*Laittomien huumeiden kokeilu		yleisempää	

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

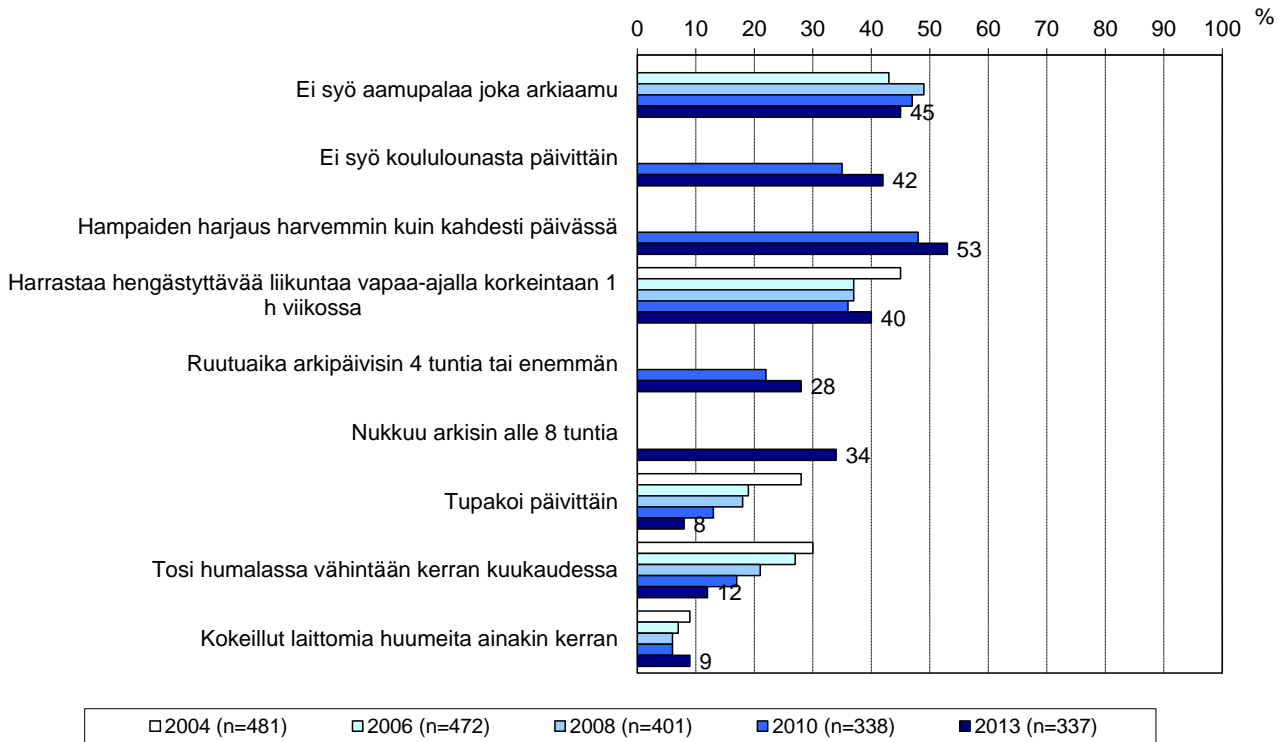
- ****Aamupalan syöminen arkisin** (Ei syö aamupalaa joka arki-aamu): Nuori syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena kouluaamuna.
- ****Koululounaan syöminen päivittäin** (Ei syö koululounasta päivittäin): Nuori syö koululounaan jokaisena koulupäivänä.
- ****Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä** (Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä): Nuori harjaa hampaansa kaksi kertaa päivässä tai useammin.
- ****Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla** (Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa): Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa.
- **Vähintään neljän tunnin ruutu-aika arkipäivisin** (Ruutu-aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän): Nuori käyttää koulupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.
- ****Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin** (Nukkuu arkisin alle 8 tuntia): Nuori nukkuu tavallisesti vähintään kahdeksan tuntia arkisin.
- **Päivittäinen tupakointi** (Tupakoi päivittäin): Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- **Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa** (Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa): Nuori käyttää alkoholia tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.
- **Laittomien huumeiden kokeilu** (Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran): Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroïinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi



Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

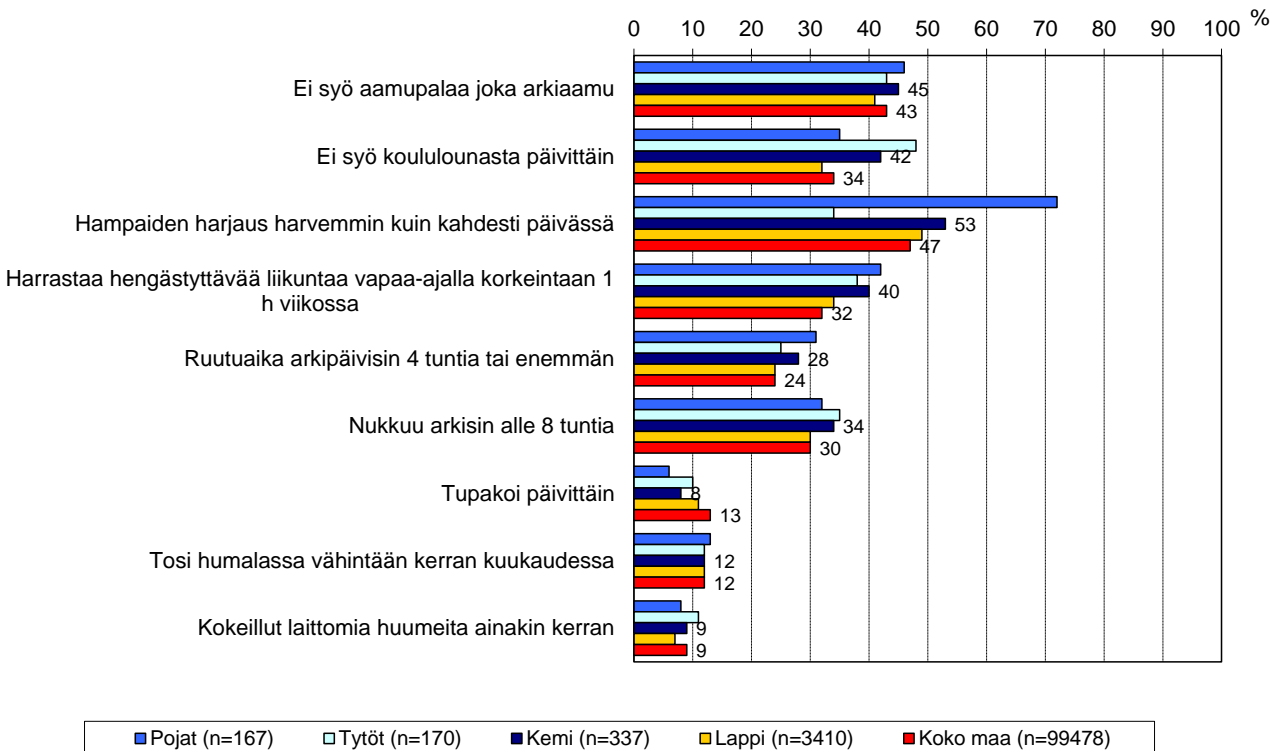
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 7. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi 2013



Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 8. Terveystottumusindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kokemus oppilashuollon tuesta

Taulukko 11. Muutokset oppilashuollon tuen kokemisessa peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi			vähentyminen vuodesta 2006 päättyi
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2006
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin	yleistyi		
Avun hakeminen masentuneisuuteen			yleistyminen vuodesta 2004 päättyi

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 12. Erot oppilashuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

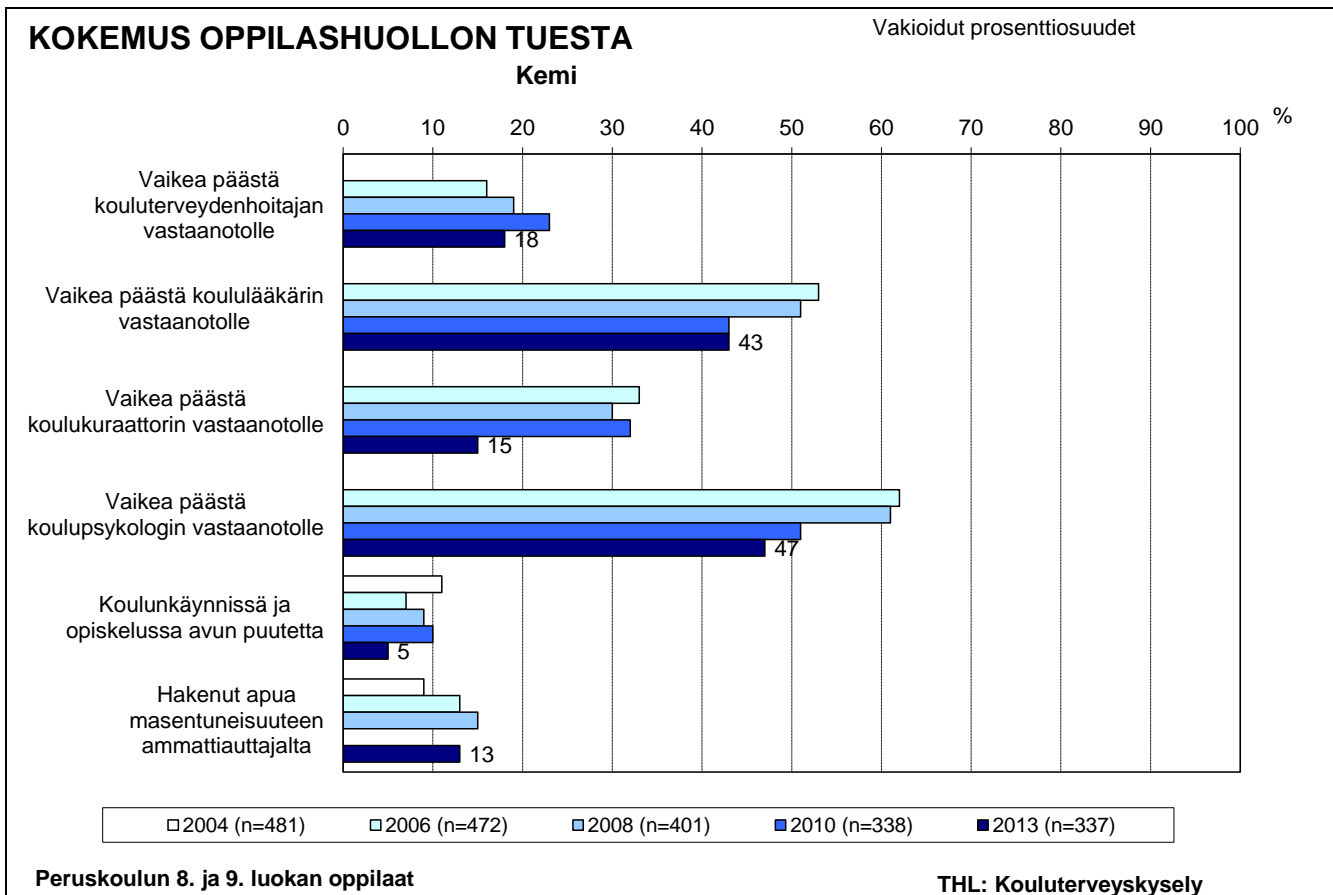
KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi		yleisempää	yleisempää
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää		yleisempää
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	pojilla yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi		harvinaisempaa	yleisempää
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin		yleisempää	yleisempää
Avun hakeminen masentuneisuuteen	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

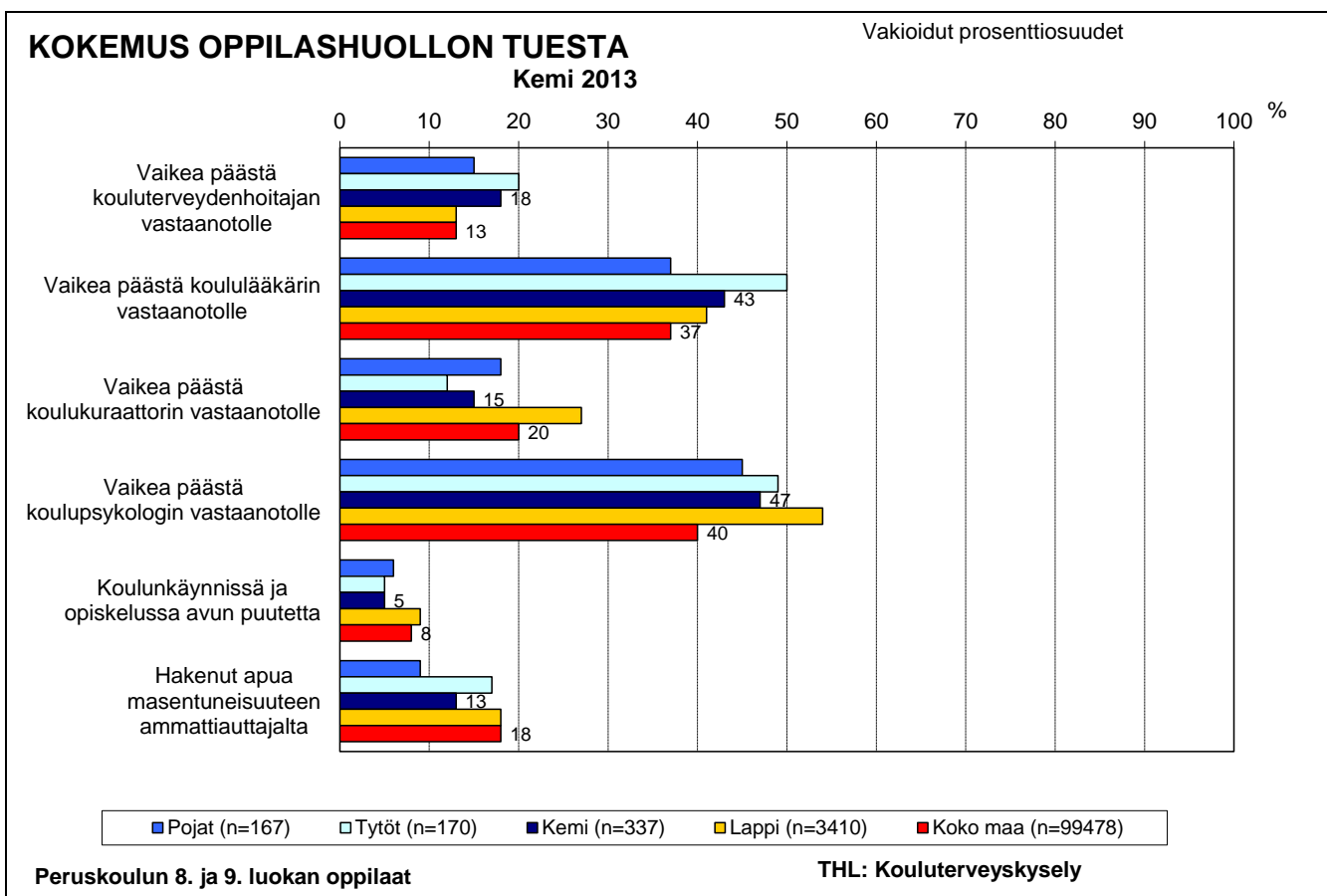
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle): Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle): Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle): Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle): Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- ****Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin** (Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta): Nuori kokee saavansa apua kotoa tai koulusta aina tai useimmiten, kun hänellä on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa.
- **Avun hakeminen masentuneisuuteen** (Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta): Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin



Kuvio 9. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista vuosina 2004–2013.



Kuvio 10. Oppilashuoltoindikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan sekä luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

LUKION 1. JA 2. VUODEN OPISKELIJOIDEN TULOKSET

Elinolot

Taulukko 13. Muutokset elinoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

ELINOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Vanhempien tupakointi	vähentyi		
Vanhempien työttömyys	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta	yleistyi	yleisempää	
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa			
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin			vähentyminen vuodesta 2006 päättyi
*Läheiset ystävyysuhteet	yleistyivät		
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat	vähentyivät		
*Fyysisen uhan kokeminen	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Toistuva rikkeiden tekeminen	vähentyi		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 14. Erot elinoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

ELINOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Vanhempien tupakointi	pojilla yleisempää	yleisempää	yleisempää
Vanhempien työttömyys	pojilla yleisempää	yleisempää	yleisempää
Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta		yleisempää	yleisempää
*Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa			
Perheen yhteinen ateriointi iltaisin		harvinaisempaa	
*Läheiset ystävyysuhteet			
Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat			
*Fyysisen uhan kokeminen		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Seksuaalisen väkivallan kokeminen	työillä yleisempää		
*Toistuva rikkeiden tekeminen		harvinaisempaa	harvinaisempaa

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

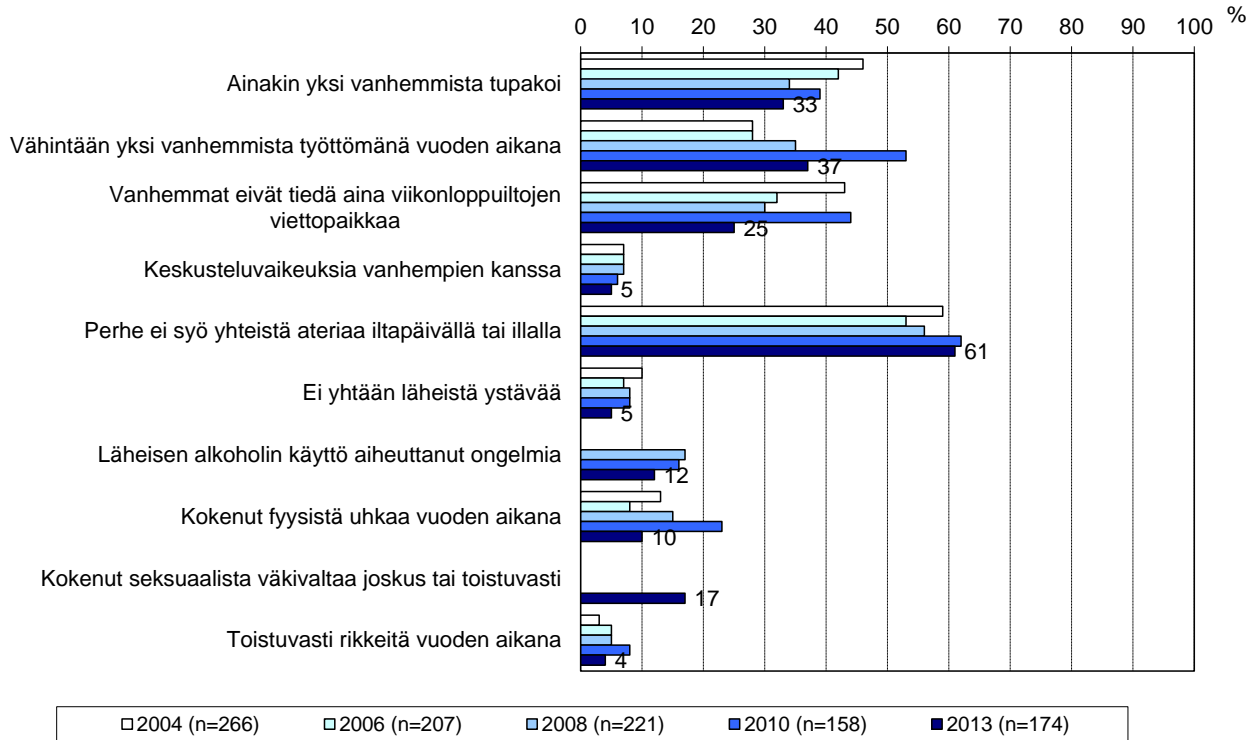
- **Vanhempien tupakointi** (Ainakin yksi vanhemmista tupakoi): Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.
- **Vanhempien työttömyys** (Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana): Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.
- ****Vanhempien tietoisuus viikonloppuiltojen viettoapaikasta** (Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen vietto-*paikkaa*): Vanhemmat tietävät aina, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.
- **Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa** (Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa): Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.
- ****Perheen yhteinen ateriointi iltaisin** (Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla): Perhe syö yhteisen aterian iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.
- ****Läheiset ystävyysuhteet** (Ei yhtään läheistä ystävää): Nuorella on ainakin yksi todella läheinen ystävä, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.
- **Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat** (Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia): Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.
- **Fyysisen uhan kokeminen** (Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.
- **Seksuaalisen väkivallan kokeminen** (Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti): Indikaattori on muodostettu 3 tekijästä: vastentahtoinen kosketelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen ja maksun tarjoaminen seksistä.
- **Toistuva rikkeiden tekeminen** (Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana): Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi



Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

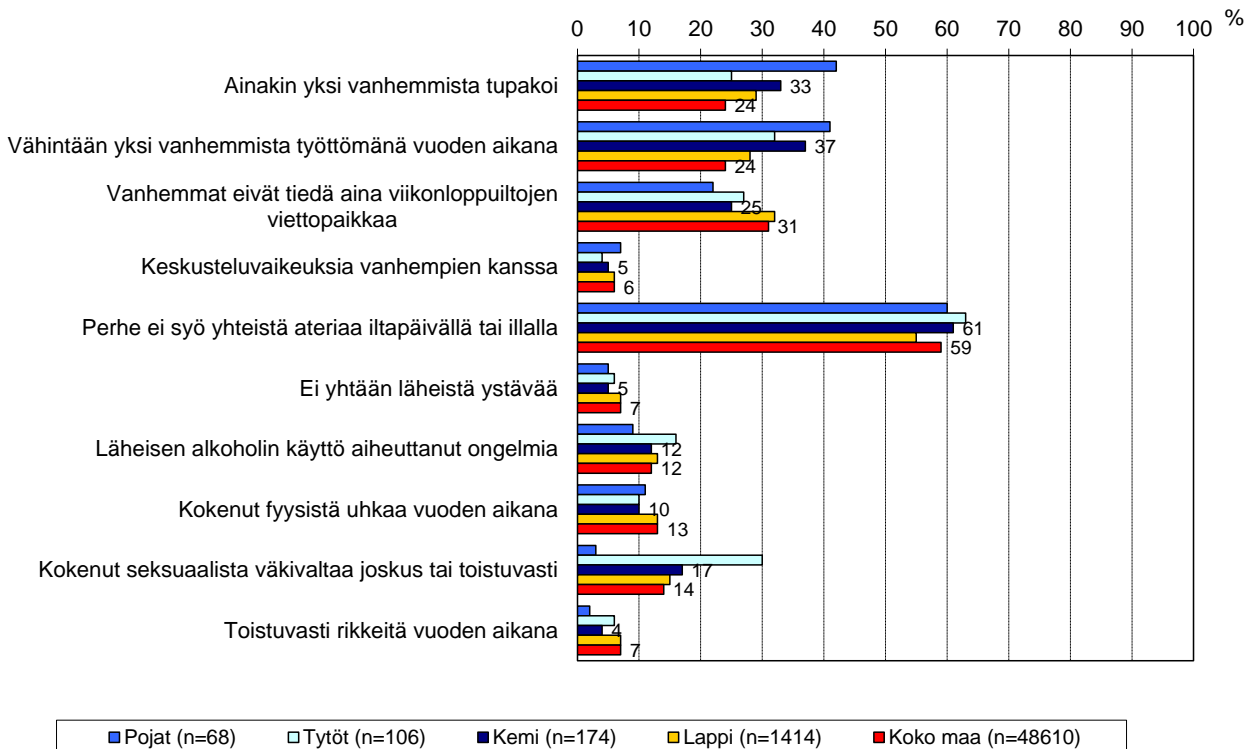
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 11. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

ELINOLOT

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi 2013



Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 12. Elinoloindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kouluolot

Taulukko 15. Muutokset kouluoloissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOULUOLOT	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	vähentyvät		
Koulutapaturmat	yleistyvät		
Ongelmat koulun työilmapiirissä	yleistyvät		
Koulussa kuulluksi tuleminen	yleistyi		
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi			
Opiskeluun liittyvät vaikeudet	yleistyvät		
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
Toistuva lintsaminen			
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin			yleistyminen vuodesta 2008

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 16. Erot kouluoloissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

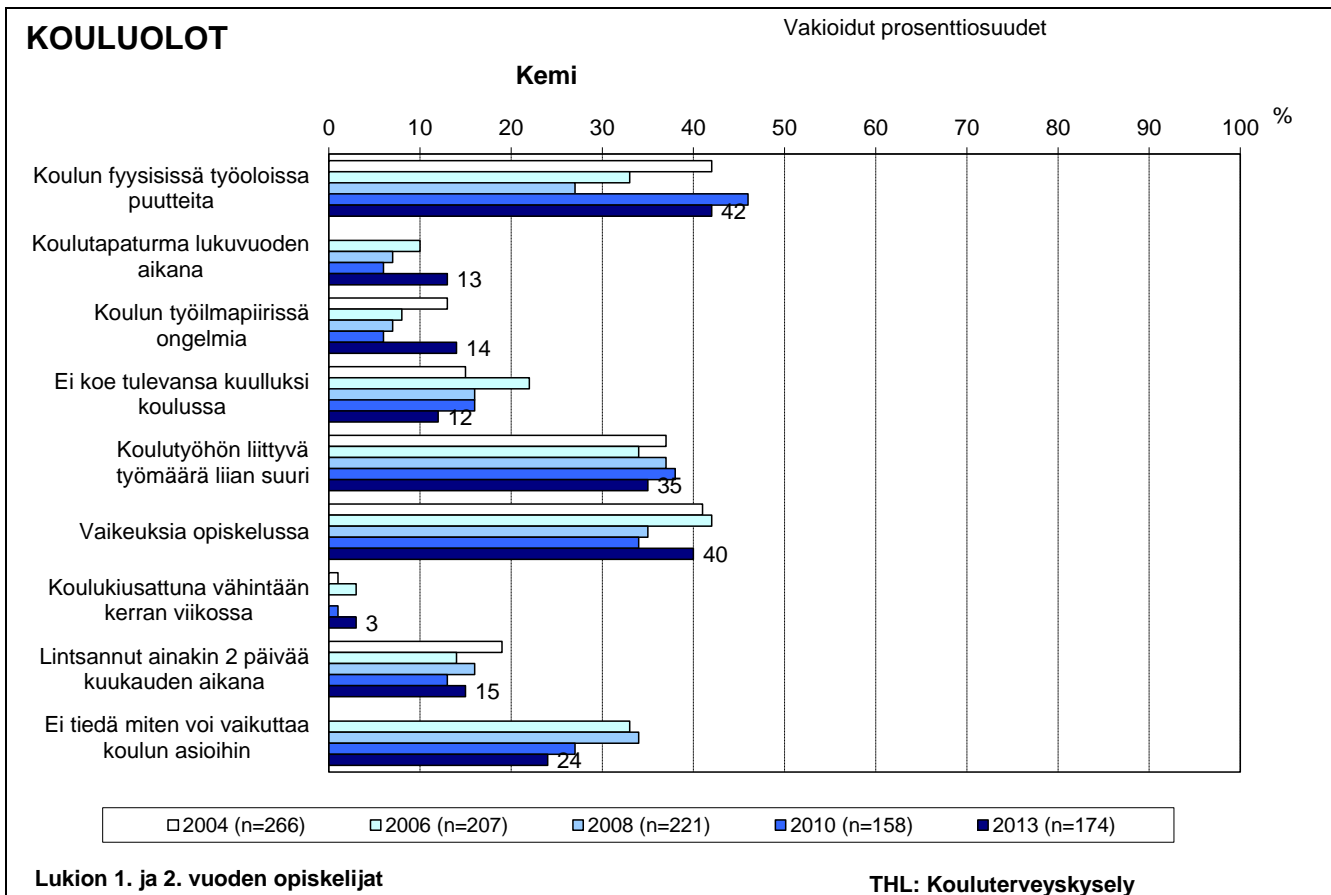
KOULUOLOT	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Puutteet koulun fyysisissä työoloissa	työillä yleisempiä		yleisempiä
Koulutapaturmat		yleisempiä	yleisempiä
Ongelmat koulun työilmapiirissä		yleisempiä	yleisempiä
Koulussa kuulluksi tuleminen			
Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Opiskeluun liittyvät vaikeudet			
*Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain			
Toistuva lintsaminen		yleisempää	yleisempää
Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin	pojilla yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

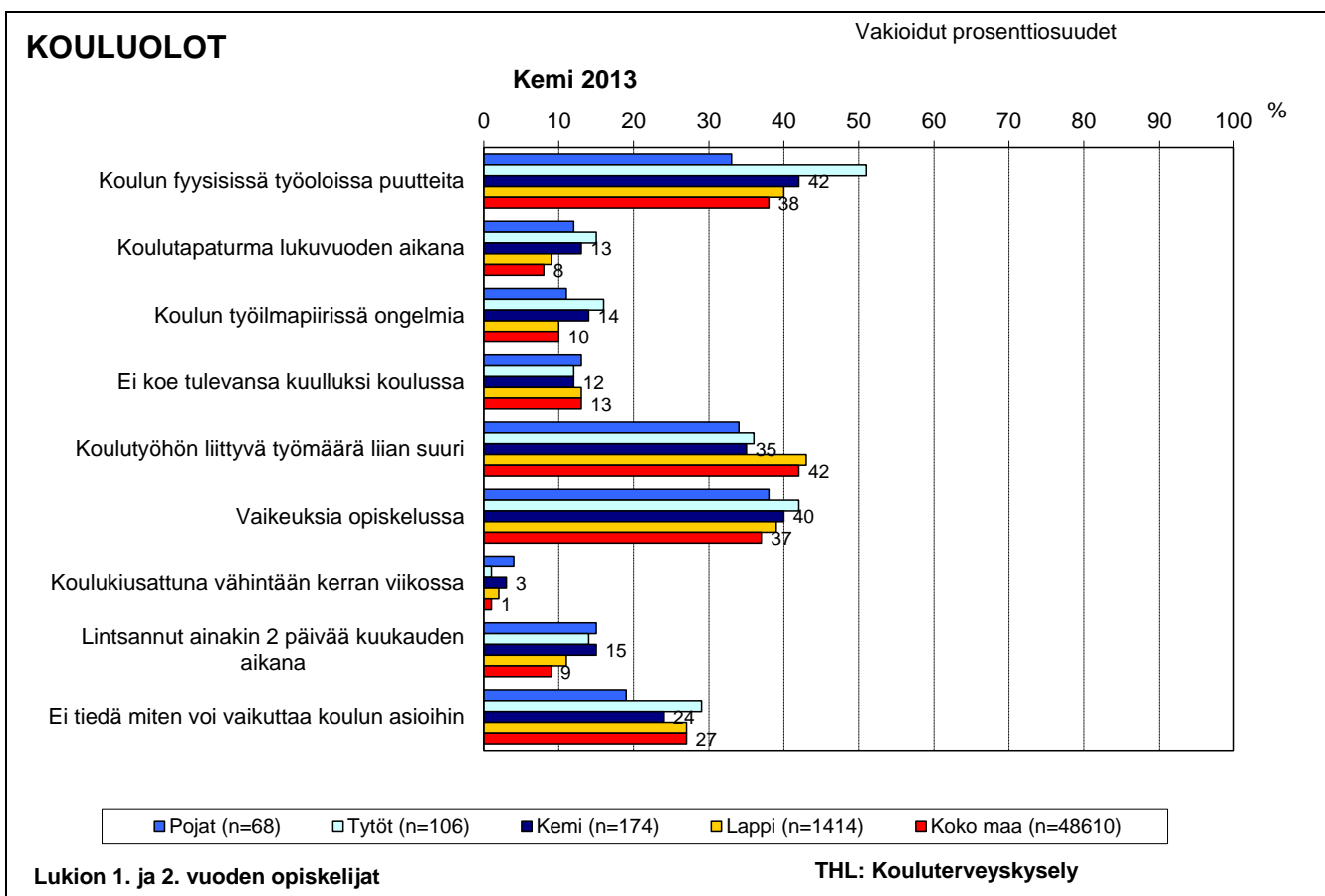
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Puutteet koulun fyysisissä työoloissa** (*Koulun fyysisissä työoloissa puutteita*): Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulat, tapaturmavaara.
- **Koulutapaturmat** (*Koulutapaturma lukuvuoden aikana*): Opiskelijalle on sattunut koulussa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.
- **Ongelmat koulun työilmapiirissä** (*Koulun työilmapiirissä ongelmia*): Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen opiskelijoiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan työrauha sekä opiskelijoiden viihtyminen yhdessä.
- ****Koulussa kuulluksi tuleminen** (*Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa*): Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja opiskelijoiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomiointi koulutyön kehittämisessä ja kiinnostus opiskelijoiden kuulumisista.
- **Koulutyön määrän kokeminen liian suureksi** (*Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri*): Opiskelija on kokenut koulutyöhön liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.
- **Opiskeluun liittyvät vaikeudet** (*Vaikeuksia opiskelussa*): Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.
- **Koulukiusatuksi joutuminen viikoittain** (*Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa*): Opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.
- **Toistuva lintsaminen** (*Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana*): Opiskelija on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää kuukauden aikana.
- ****Tietoisuus tavoista vaikuttaa koulun asioihin** (*Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin*): Opiskelija ei tiedä, miten koulussa voi vaikuttaa koulun asioihin.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin



Kuvio 13. Koululoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuoli- ja sukupuo-ivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.



Kuvio 14. Koululoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuoli- ja sukupuo-ivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuo-ivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Koettu terveys

Taulukko 17. Muutokset koetussa terveydessä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOETTU TERVEYS	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kokemus hyvästä terveydestä			
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	vähentyi		
Päivittäin koettu väsymys	vähentyi		
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	yleistyivät		yleistyminen vuodesta 2008
Viikoittain koettu päänsärky			
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Koulu-uupumus	yleistyi		
Ylipaino			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 18. Erot koetussa terveydessä sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

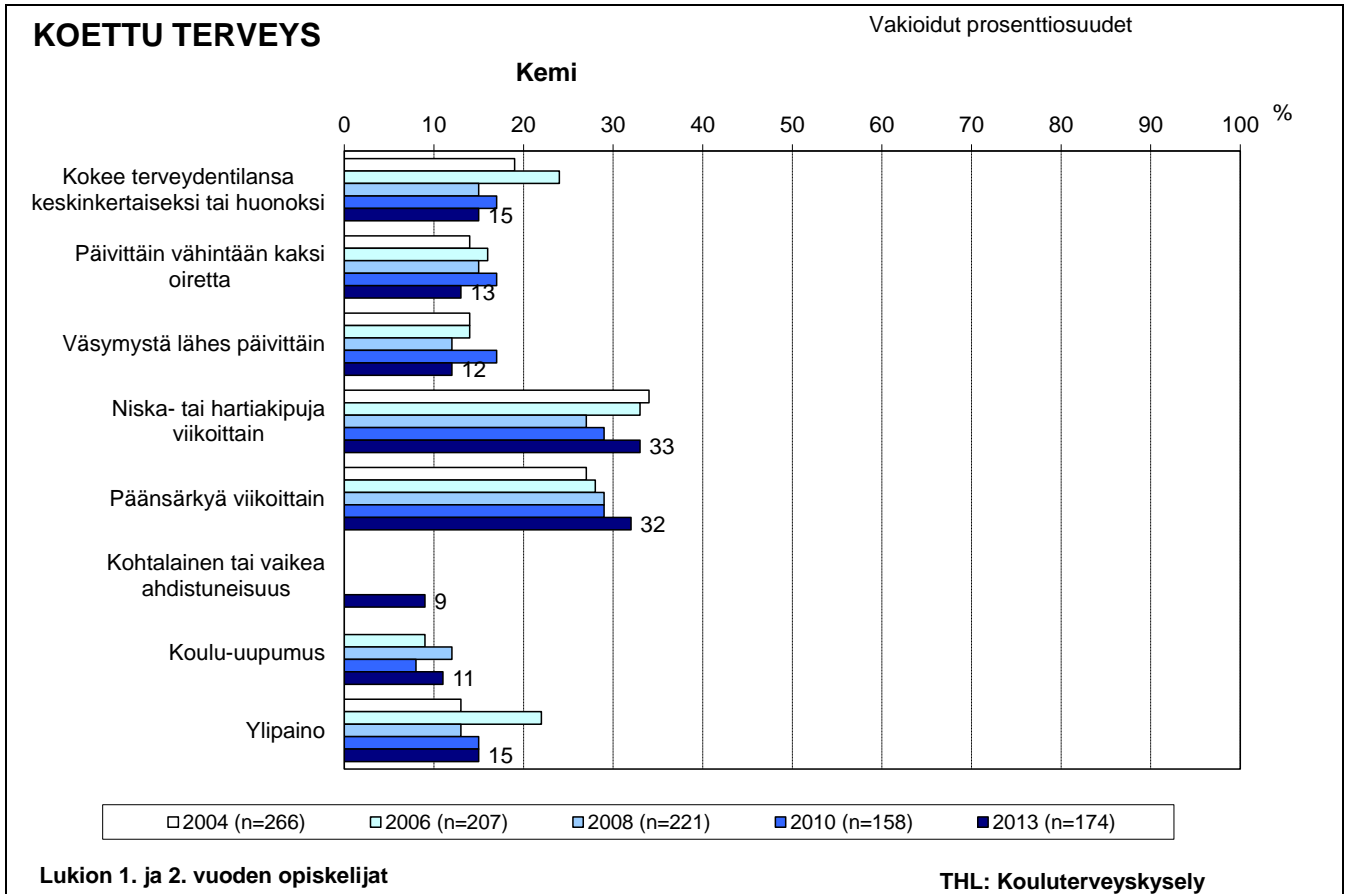
KOETTU TERVEYS	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kokemus hyvästä terveydestä			
Useiden oireiden kokeminen päivittäin	työillä yleisempää		
Päivittäin koettu väsymys	työillä yleisempää		
Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut	työillä yleisempiä		
Viikoittain koettu päänsärky	työillä yleisempää		yleisempää
*Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus			
*Koulu-uupumus	työillä yleisempää		
Ylipaino			

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

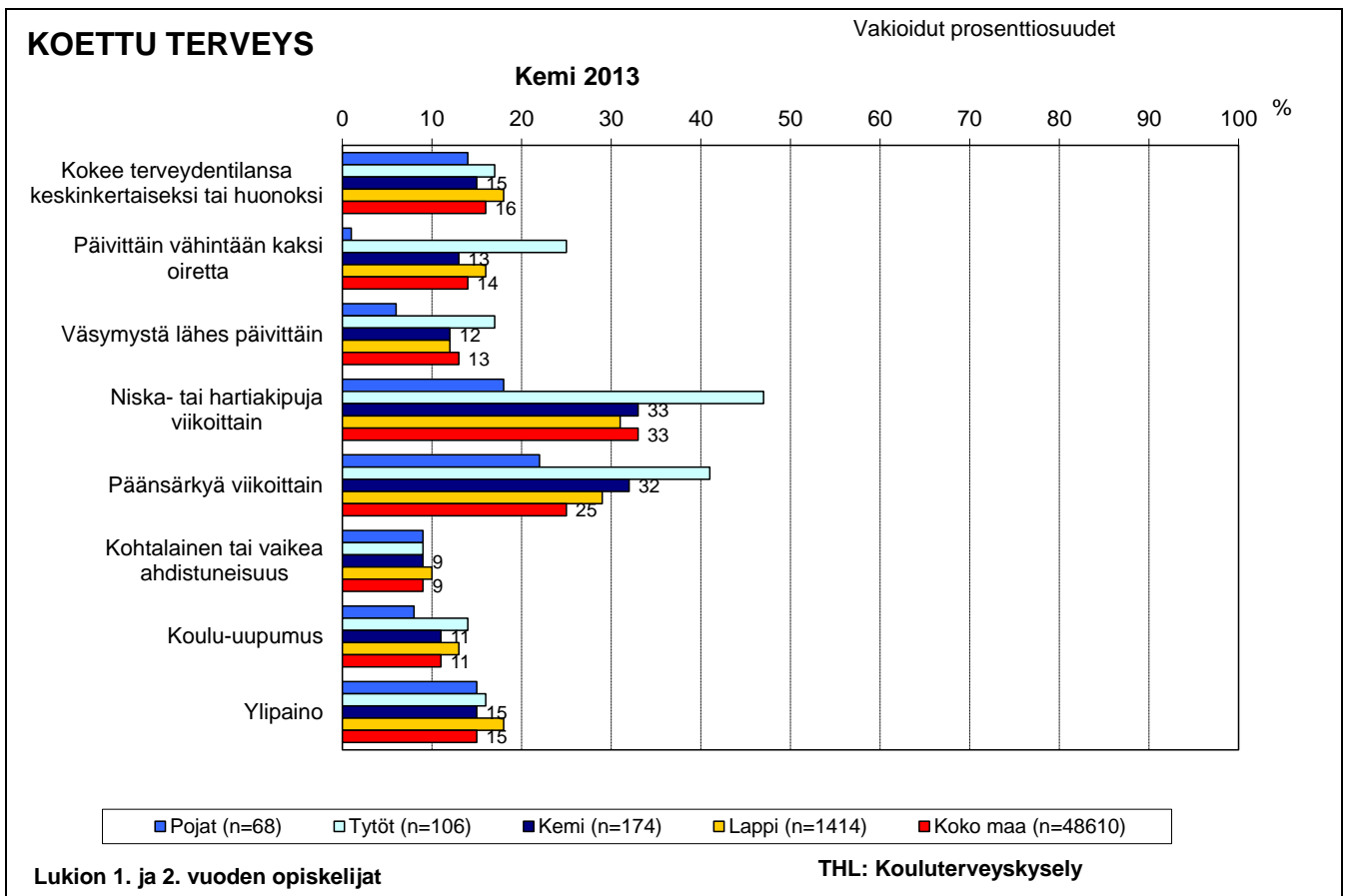
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- ****Kokemus hyvästä terveydestä (Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi):** Nuori kokee terveydentilansa melko tai erittäin hyväksi.
- **Useiden oireiden kokeminen päivittäin (Päivittäin vähintään kaksi oiretta):** Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiu-kunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.
- **Päivittäin koettu väsymys (Väsymystä lähes päivittäin):** Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut (Niska- tai hartiakipuja viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.
- **Viikoittain koettu päänsärky (Päänsärkyä viikoittain):** Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.
- **Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus (Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus):** Ahdistuneisuutta mitataan seitsen-kohtaisella GAD-7-mittarilla.
- **Koulu-uupumus (Koulu-uupumus):** Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityk-sen vähentyminen sekä kyyttömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.
- **Ylipaino (Ylipaino):** Nuorella on painoindeksin (BMI) mukaan ylipainoa.

**1uettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin.



Kuvio 15. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.



Kuvio 16. Terveysindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Terveystottumukset

Taulukko 19. Muutokset terveystottumuksissa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Aamupalan syöminen arkisin	yleisty		
Koululounaan syöminen päivittäin			
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä			
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	vähenty		
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin			
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin	uusi indikaattori	uusi indikaattori	uusi indikaattori
*Päivittäinen tupakointi	vähenty	harvinaisempaa	vähentyminen vuodesta 2008
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	vähenty	harvinaisempaa	
*Laittomien huumeiden kokeilu	vähenty	harvinaisempaa	yleistyminen vuodesta 2006 päättyi

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 20. Erot terveystottumuksissa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

TERVEYSTOTTUMUKSET	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Aamupalan syöminen arkisin			
Koululounaan syöminen päivittäin	työillä yleisempää		
Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä	työillä yleisempää		
Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla	työillä yleisempää		
Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin			
Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin	työillä yleisempää	harvinaisempaa	harvinaisempaa
*Päivittäinen tupakointi		harvinaisempaa	harvinaisempaa
Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa	työillä yleisempää		
*Laittomien huumeiden kokeilu		harvinaisempaa	harvinaisempaa

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

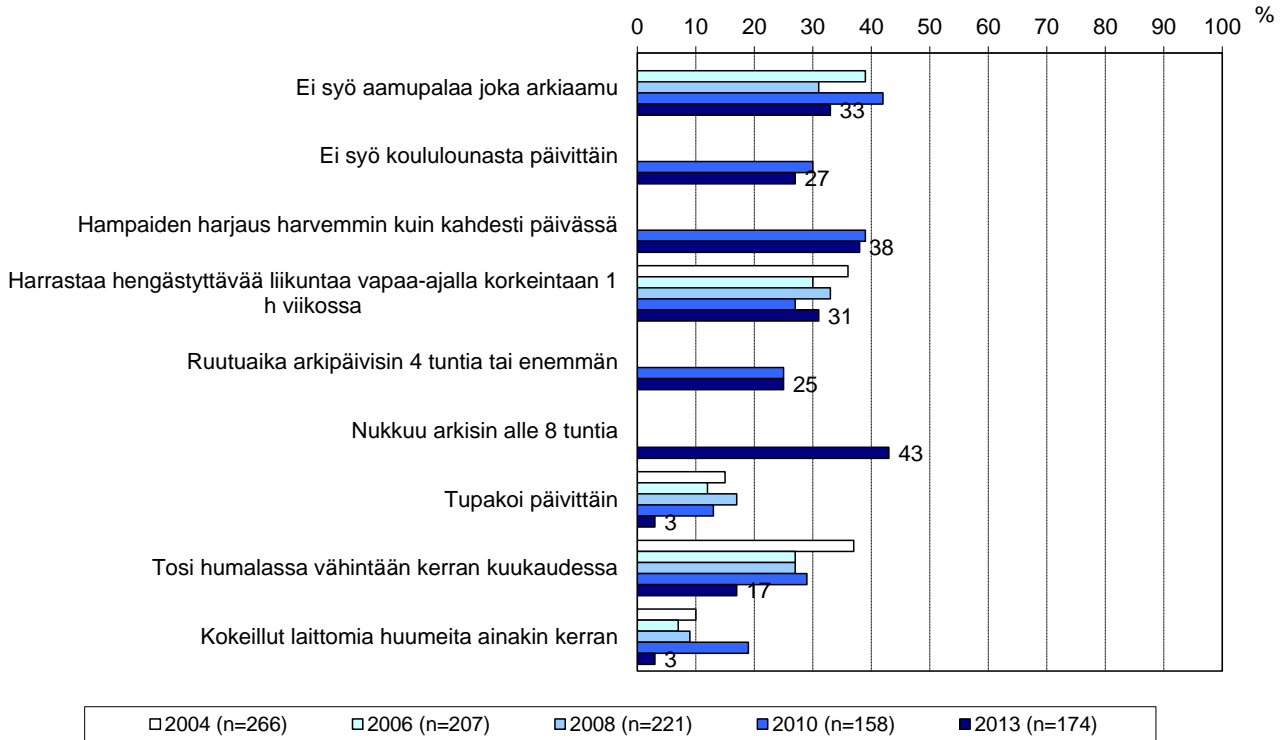
- ****Aamupalan syöminen arkisin** (Ei syö aamupalaa joka arkiamu): Nuori syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena arki- aamuna.
- ****Koululounaan syöminen päivittäin** (Ei syö koululounasta päivittäin): Nuori syö koululounaan jokaisena opiskelupäivänä.
- ****Hampaiden harjaaminen vähintään kahdesti päivässä** (Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä): Nuori harjaa hampaansa kaksi kertaa päivässä tai useammin.
- ****Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla** (Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa): Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan tunnin viikossa.
- **Vähintään neljän tunnin ruutu aika arkipäivisin** (Ruutu aika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän): Nuori käyttää opiskelupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.
- ****Vähintään 8 tunnin yöunet arkisin** (Nukkuu arkisin alle 8 tuntia): Nuori nukkuu tavallisesti vähintään kahdeksan tuntia arkisin.
- **Päivittäinen tupakointi** (Tupakoi päivittäin): Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.
- **Humalajuominen vähintään kerran kuukaudessa** (Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa): Nuori käyttää alkoholia tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa.
- **Laittomien huumeiden kokeilu** (Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran): Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroïinia, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi



Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

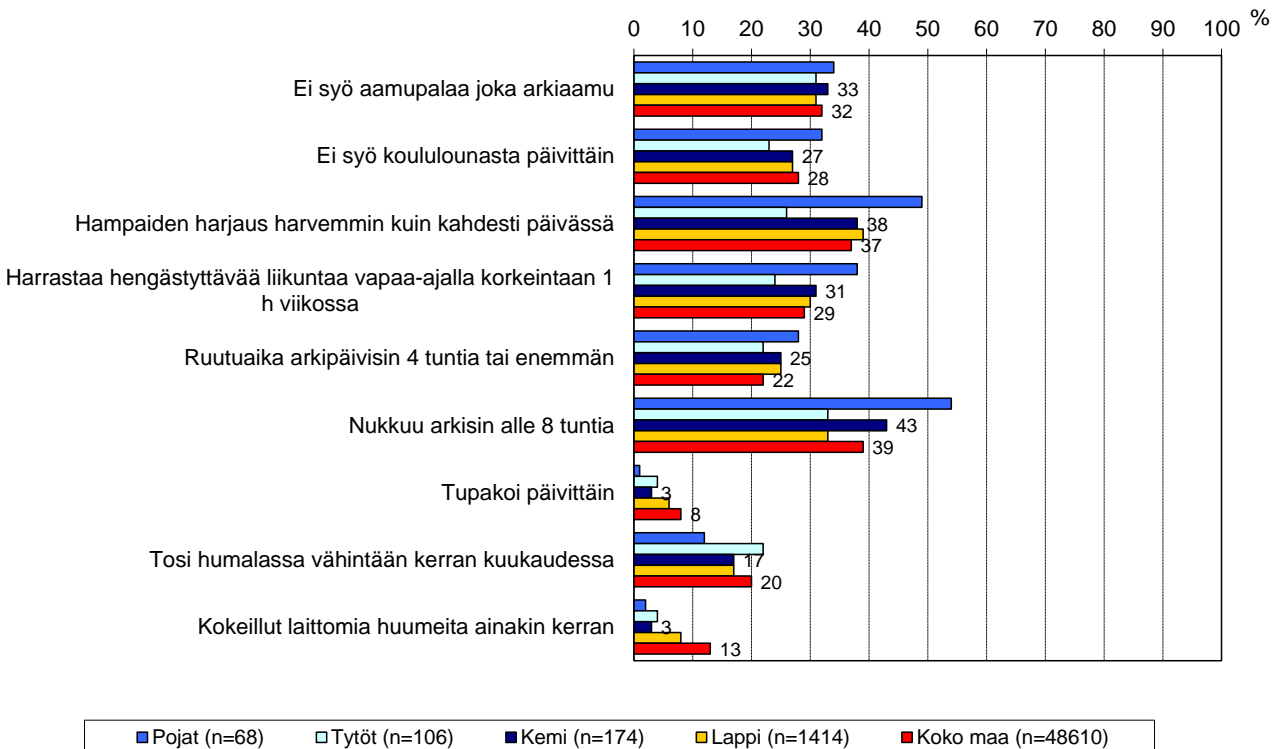
THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 17. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

TERVEYSTOTTUMUKSET

Vakioidut prosenttiosuudet

Kemi 2013



Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 18. Terveystottumusindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

Kokemus opiskelijahuollon tuesta

Taulukko 21. Muutokset opiskelijahuollon tuen kokemisessa lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuosina 2004–2013. Jos solu on tyhjä, merkittäviä muutoksia ei ole tapahtunut.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA	Vuosi 2013 verrattuna edelliseen kyselyvuoteen	Vuosi 2013 verrattuna kaikkiin aikaisempiin kyselyvuosiin	Muutos pidemmällä aikavälillä
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi	yleistyi	yleisempää	yleistyminen vuodesta 2008
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	vähentyi		
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	yleistyi	yleisempää	
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi	yleistyi	yleisempää	
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin	vähentyi		yleistyminen vuodesta 2006 päättyi
Avun hakeminen masentuneisuuteen	yleistyi		yleistyminen vuodesta 2006

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

Taulukko 22. Erot opiskelijahuollon tuen kokemisessa sukupuolten välillä sekä verrattuna maakuntaan ja koko maahan lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013.

Jos solu on tyhjä, merkittäviä eroja ei ole.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA	Ero sukupuolten välillä vuonna 2013	Ero Lappiin vuonna 2013	Ero koko maahan vuonna 2013
Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi		yleisempää	yleisempää
Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää	yleisempää	yleisempää
Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää	yleisempää	yleisempää
Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi	työillä yleisempää	yleisempää	yleisempää
*Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin			
Avun hakeminen masentuneisuuteen	työillä yleisempää		

*Indikaattorin alhaisesta %-osuudesta johtuen huomioidaan pienemmät muutokset ja erot

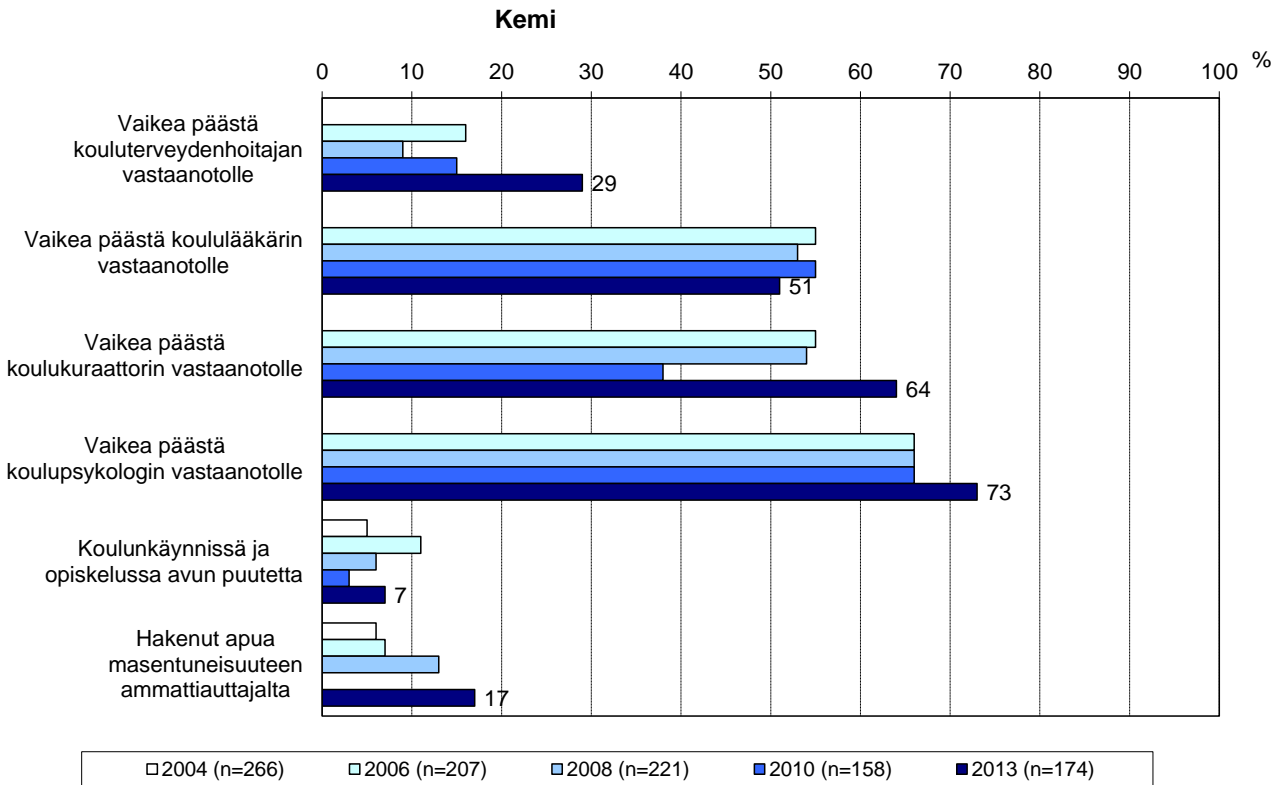
Indikaattorit on kuvattu alla lyhyesti. Niiden tarkempi kuvaus on esitetty liitteessä 1. Yllä olevissa taulukoissa indikaattorien nimiä on yksinkertaistettu. Kuvioissa ja liitetaulukkoissa käytetyt todelliset indikaattorien nimet ovat sulkeissa.

- **Kouluterveydenhoitajalle pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle): Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koululääkärille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle): Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulukuraattorille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle): Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- **Koulupsykologille pääsyn kokeminen vaikeaksi** (Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle): Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.
- ****Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin** (Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta): Nuori kokee saavansa apua kotoa tai koulusta aina tai useimmiten, kun hänellä on vaikeuksia koulunkäynnissä ja opiskelussa.
- **Avun hakeminen masentuneisuuteen** (Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta): Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

**luettavuuden parantamiseksi tulos on esitetty taulukossa käänteisenä verrattuna raportin indikaattorikuvioihin

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA

Vakioidut prosenttiosuudet



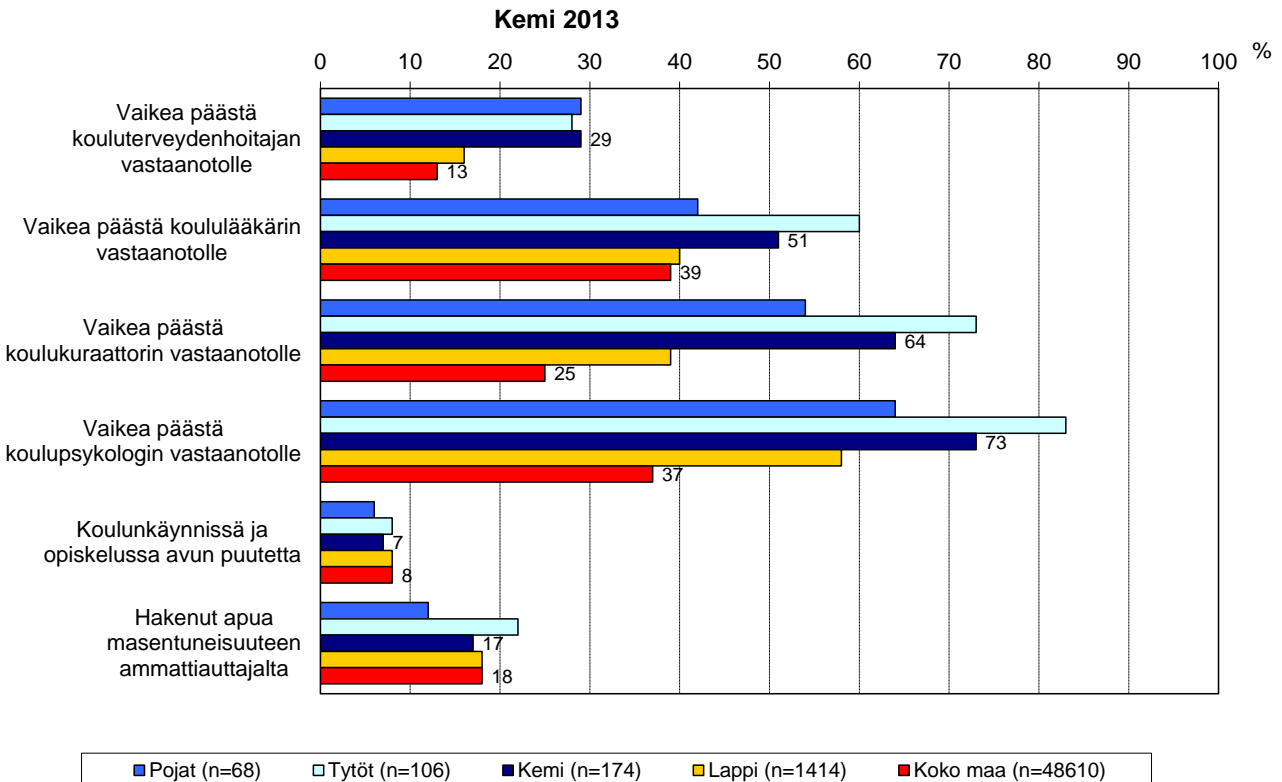
Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 19. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista vuosina 2004–2013.

KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA

Vakioidut prosenttiosuudet



Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat

THL: Kouluterveyskysely

Kuvio 20. Opiskelijahuoltoindikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan sekä opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista vuonna 2013.

ILON- JA HUOLENAIHEET

Seuraavassa esitellään tiivistetysti tärkeimmät ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta sekä lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla vuonna 2013. Mukaan on valittu merkittävät kahden viimeisimmän kyselyvuoden välillä ja pidemmällä aikavälillä tapahtuneet muutokset. Muutoksia ei esitetä tärkeysjärjestyksessä. Lisäksi on kerrottu, jos ilmiön esiintyvyys kunnassa on kokonaisluvuksi pyöristettynä nolla prosenttia.

Ilon- ja huolenaiheet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilailta

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien työttömyys vähentyi• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettopaikan• Fyysisistä uhkaa koettiin vähemmän• Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi• Päivittäinen tupakointi vähentyi• Humalajuominen vähentyi• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi• Koulunkäynnin vaikeuksiin saatiin yleisemmin apua <p>Muutokset pidemmällä aikavälillä</p> <ul style="list-style-type: none">• Päivittäinen tupakointi vähentyi• Humalajuominen vähentyi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa lisääntyivät• Läheiset ystävyys-suhteet vähentyivät• Koulun työilmapiiri heikkeni• Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät• Koulukiusatuksi joutuminen lisääntyi• Useiden oireiden kokeminen päivittäin lisääntyi• Koulu-uupumus lisääntyi• Ylipainoisia oli enemmän• Koululounaan syöminen päivittäin vähentyi• Hampaiden harjaamista laiminlyötiin yleisemmin• Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi• Ruutuaika arkipäivisin lisääntyi• Huumeokeilut lisääntyivät

Ilon- ja huolenaiheet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoilla

ILONAIHEET	HUOLENAIHEET
<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Vanhempien tupakointi vähentyi• Vanhempien työttömyys vähentyi• Vanhemmat tiesivät paremmin lapsensa viikonloppuiltojen viettoapaikan• Läheiset ystävyysuhteet yleistyivät• Läheisen alkoholin käytön aiheuttamat ongelmat vähentyivät• Fyysistä uhkaa koettiin vähemmän• Toistuva rikkeiden teko vähentyi• Koulun fyysiset työolot koettiin paremmiksi• Kuulluksi tuleminen koulussa lisääntyi• Useiden oireiden kokeminen päivittäin vähentyi• Päivittäin koettu väsymys vähentyi• Aamupalan syöminen arkisin lisääntyi• Päivittäinen tupakointi vähentyi• Humalajuominen vähentyi• Huumekekkeilut vähentyivät• Koululääkärin vastaanotolle pääsy koettiin helpommaksi	<p>Muutokset verrattuna edelliseen kyselyvuoteen</p> <ul style="list-style-type: none">• Koulutapaturmat lisääntyivät• Koulun työilmapiiri heikkeni• Opiskeluun liittyvät vaikeudet lisääntyivät• Viikoittain koetut niska- tai hartiakivut lisääntyivät• Koulu-uupumus lisääntyi• Liikunnan harrastaminen vapaa-ajalla vähentyi• Kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi• Koulukuraattorin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi• Koulupsykologin vastaanotolle pääsy koettiin vaikeammaksi• Avun saaminen koulunkäynnin vaikeuksiin vähentyi

NUORTEN HYVINVOINTI KOULUTERVEYSKYSELYN MUKAAN – OTTEITA VALTAKUNNALLISISTA TULOKSISTA

Tässä Kouluterveyskyselyyn kuntaraportissa esitetään tulokset kuntakohtaisesti ja niitä verrataan maakunnan ja koko maan tuloksiin. Kokonaisuudessaan valtakunnalliset tulokset julkaistaan internetsivuilla www.thl.fi/kouluterveyskysely. Sivuilla on myös vinkkejä tulosten hyödyntämiseen. Tarkempi seurantaraportti valtakunnallisista tuloksista vuosilta 2000–2013 julkaistaan keväällä 2014.

Kouluterveyskyselyyn lomaketta on uudistettu säännöllisesti vuosien varrella. Tavoitteena on tuoda lomakkeeseen mukaan ajankohtaisia hyvinvoinnin kannalta tärkeitä aiheita ja samalla säilyttää suuri osa kysymyksistä ennallaan seurantatiedon turvaamiseksi. Vuonna 2013 uudistettiin erityisesti mielenterveyteen, seksuaaliterveyteen, liikenneturvallisuuteen, koulumatkaan, nukkumiseen ja perhetaustaan liittyviä kysymyksiä.

Tässä raportin osiossa käsitellään tarkemmin Kouluterveyskyselyyn valtakunnallisia tuloksia: tärkeimpiä ajankohtaisia asioita, merkittävimpiä muutoksia nuorten hyvinvoinnissa sekä uusia kysymyksiä.

Suurin osa nuorista asuu yhdessä äidin ja isän kanssa

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin vastaajien perhetaustaa aiempaa tarkemmin. Äidin ja isän kanssa asuu noin 70 prosenttia peruskoululaisista ja lukiolaisista sekä puolet ammattiin opiskelevista. Kahdessa kodissa tai perheessä ilmoitti asuvansa noin neljäsosa peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä viidesosa lukiolaisista. Tulokset ovat samansuuntaisia valtakunnallisten tilastojen ja aikaisemman tutkimuksen kanssa.^{1,2} Lasten ja nuorten terveysseurantatutkimuksen (LATE) mukaan noin joka neljännen nuoren vanhemmat ovat eronneet ja osa eroperheiden lapsista tapaa harvoin isäänsä.³

Maahanmuuttajien osuus on kasvanut Suomessa ja maahanmuuttajanuorten terveyttä on alettu tutkia tarkemmin viime vuosina^{4,5,6,7}. Kouluterveyskyselyllä saatiin tänä vuonna kattavasti tietoa vastaajien ja heidän vanhempiansa syntymämaista. Suurin osa (yli 90 %) Kouluterveyskyselyyn vastanneista nuorista ja heidän vanhemmistaan on syntynyt Suomessa ja yli puolet ilmoitti asuneensa samalla paikkakunnalla koko ikänsä. Muista syntymämaista yleisin on Venäjä tai entinen Neuvostoliitto, vanhemmilla lisäksi Ruotsi. LATE-tutkimuksen mukaan lähes kymmenesosassa lapsiperheistä puhutaan useampaa kuin yhtä kieltä⁸.

Syrjäytymisen taustalla on useita tekijöitä

Kouluterveyskyselyyn vastanneista peruskoululaisista 16 prosenttia, lukiolaisista 13 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 24 prosenttia ilmoitti, että äidillä tai isällä ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin neljäsosan ja ammattiin opiskelevista noin kolmasosan vanhemmista vähintään toinen on ollut työttömänä tai lomautettuna vuoden aikana. LATE-tutkimuksen mukaan joka neljännessä lapsiperheessä tulojen ei koeta riittävän elämiseen⁹.

Aiempien tutkimusten mukaan syrjäytymiseen liittyvät ongelmat voivat periytyä vanhemmilta lapsille. Vanhempien taloudelliset ja terveydelliset vaikeudet lisäävät lasten koulunkäyntiin ja mielenterveyteen liittyviä ongelmia sekä huostaanottojen riskiä.¹⁰ Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten vanhemmat ovat heikommin koulutettuja, yleisemmin työttömiä ja heillä on yleisemmin toimeentulovaikeuksia.^{11,12}

Nuorten hyvinvointiongelmat voivat kasautua. Nuoren perhetaustaan, käyttäytymiseen tai koulunkäyntiin liittyvien tiettyjen riskitekijöiden kasautuminen ennakoii koulutuksen keskeyttämistä. Kouluterveyskyselyyn vastanneista neljällä prosentilla oli vähintään kymmenen tällaista riskitekijää.¹³ Ammatillisen koulutuksen keskeyttää yhdeksän prosenttia ja lukiokoulutuksen neljä prosenttia nuorista¹⁴. Nuorilla, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä tutkintoa, on muita nuoria yleisemmin mielenter-

veyden häiriöitä, toimeentulo-ongelmia ja tuomioita rikoksista.¹⁵ Noin viisi prosenttia alle 30-vuotiaista on syrjäytyneitä koulutuksesta ja työelämästä. Kaksi kolmesta syrjäytyneestä on miehiä ja lähes joka neljäs vieraskielisiä.¹⁶

Syrjäytymiseen on pyritty puuttumaan erilaisin keinoin. Esimerkiksi nuorisotakuulla halutaan turvata nuorille koulutus-, työkokeilu- tai työpajapaikka tai varsinainen työpaikka kolmen kuukauden sisällä työttömäksi joutumisesta.¹⁷ Valtakunnallisten toimenpiteiden lisäksi syrjäytymistä ehkäistään erilaisilla hankkeilla ja menetelmillä. Toimiva lapsi & perhe -työmenetelmällä tuetaan lasten hyvinvointia ja ehkäistään yli sukupolvien siirtyviä ongelmia.^j Helsingin kaupungin ammatillisissa oppilaitoksissa on kehitetty uudenlainen opiskelijahuollon malli, arkiohjaus. Arkiohjauksen tavoitteena on saada opiskelija, joka on vaarassa keskeyttää opintonsa, sitoutumaan opintoihinsa ja valmistumaan ammat-^ktiin.

Otan osaa?

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin osittain uudistetuilla kysymyksillä oppilaiden ja opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksia koulussa ja osallistumista koulun eri toimintoihin. Tulokset osoittavat, että kehitys on ollut myönteistä monelta osin. Enemmistö nuorista kokee, että he uskaltavat ilmaista oman mielipiteensä luokassa ja että opettajat rohkaisevat heitä siihen. Koulussa kuulluksi tuleminen on parantunut merkittävästi peruskoulussa ja toisella asteella.

Tieto omista vaikuttamismahdollisuuksista koulussa on parantunut edellisestä aineistonkeruusta peruskoulussa ja toisella asteella. Peruskoulussa osallistuttiin yleisimmin koulun teemapäivien, juhlien, retkien ja leirikoulun järjestämiseen ja oppituntien järjestelyihin. Toisella asteella osallistuttiin yleisimmin oppituntien järjestelyihin. Silti 43 prosenttia peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista sekä 27 prosenttia lukiolaisista ilmoitti, ettei tiedä miten koulun asioihin voi vaikuttaa. Suomessa nuoret osallistuvat koulun toimintoihin selvästi muita Pohjoismaita harvemmin¹⁸.

Lainsäädännön mukaan lasten ja nuorten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti¹⁹. Viime vuosina lapsi- ja nuorisopolitiikassa on myös erityisesti painotettu lasten ja nuorten osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja arjenhallinnan vahvistamista²⁰. Alhaisessa osallisuudessa ei aina ole kyse arkuudesta tai siitä, että oppilaiden aloitteellisuutta väheksyttäisiin kouluissa. Opettajien ja oppilaiden roolijako on kuitenkin edelleen varsin perinteinen, eikä keskustelua opetuksen sisällöistä, käytetyistä oppimateriaaleista tai oppitunneilla käsiteltävistä teemoista käydä aina riittävästi opettajien ja oppilaiden välillä.²¹

Ravitsemusneuvonnan monet haasteet

Kouluterveyskyselyn mukaan moni nuori jättää jonkun päivän aterioista syömättä. Peruskoululaisista 43 prosenttia, lukiolaisista 32 prosenttia ja ammattiin opiskelevista 55 prosenttia ei syö aamupalaa joka arkiamu. Hieman harvempi jättää väliin koululounaan ainakin yhtenä päivänä viikossa. Myönteistä kuitenkin on, että energiajuominen nauttiminen ja makeisten syöminen koulupäivän aikana on vähentynyt viime vuosina. Taustalla voi vaikuttaa esimerkiksi Karkiton koulu -kampanja²².

Terveyden osalta huolestuttavaa on viime vuosina yleistynyt lasten ja nuorten lihavuus, johon on puuttu esimerkiksi lasten ja nuorten lihavuuden Käypä hoito -suosituksella²³. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan ylipaino on pysynyt viime vuosina lähes yhtä yleisenä: peruskoululaisista ja lukiolaisista joka kuudes sekä ammattiin opiskelevista joka viides on ylipainoinen. Terveydenhoitajien mittauksiin pohjautuvan tutkimuksen mukaan ylipainoisia oli yläkouluikäisistä noin neljännes²⁴. Ylipainon

^j THL. Toimiva lapsi & perhe: menetelmät, koulutus ja konsultaatio. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/menetelmat/lapset_puheeksi

^k Helsingin kaupunki. Opetusvirasto. Arkiohjaus opiskelijan tukena -oppaassa kuvataan hankkeessa kehitetty arkiohjauksen malli. <http://www.hel.fi/static/opev/virasto/Armiopas2013.pdf>

lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös mielikuvaan omasta vartalosta. Kouluterveyskyselyn mukaan 30–36 prosenttia pojista ja 37–47 prosenttia tytöistä ei kokenut omaa painoaan sopivaksi.

Uutta tietoa nuorten liikkumisesta ja koulumatkoista

Liikunnan harrastaminen näyttäisi Kouluterveyskyselyn mukaan lisääntyneen viime vuosina. Hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla tunnin tai enemmän viikossa harrastaneiden osuudet ovat kasvaneet kaikissa ikäluokissa. Liikuntamäärät ovat silti suurella osalla alle suositusten. Liikuntaa kouluissa ja koulumatkoilla on yritetty lisätä esimerkiksi peruskoulujen Liikkuva koulu -hankkeen avulla²⁵. Tulevaisuudessa perusopetuksen 5. ja 8. luokan oppilaiden fyysisistä toimintakykyä tullaan seuraamaan valtakunnallisesti Move!-järjestelmän avulla²⁶.

Kouluterveyskyselyssä kysyttiin vuonna 2013 ensimmäistä kertaa koulumatkasta. Pisin koulumatka on ammattiin opiskelevilla, joista yli 10 kilometrin matka kouluun on noin 40 prosentilla. Lukiolaisista joka neljännellä ja peruskoululaisista joka viidennellä koulumatka on yli 10 kilometriä. Peruskoululaisista ja lukiolaisista noin 40 prosenttia sekä ammattiin opiskelevista kolmannes käveli tai pyöräili edestakaisella koulumatkalla 10–30 minuuttia ympäri vuoden.

Liikenneturvavälineiden käyttöön liittyvät tulokset olivat vaihtelevia. Pyöräilevistä nuorista kypärää käyttää yleensä aina vain kymmenisen prosenttia. Pelastusliivien ja heijastimien käytössä on niin ikään puutteita. Turvavyötä autossa käyttää peruskoululaisista ja ammattiin opiskelevista kahdeksan kymmenestä, lukiolaisista lähes jokainen. Tytöt käyttävät kaikkia turvavälineitä poikia useammin lukuun ottamatta pyöräilykypärää.

Vaikka nuorten liikennekuolemat ja loukkaantumiset ovat vähentyneet viime vuosina, silti joka kolmas tieliikenteessä vahingoittunut on nuori. Useimmin onnettomuudet tapahtuivat henkilöautossa oleville, mutta myös mopoilijoille.²⁷ Nuorten kuljettajien, erityisesti miesten, liikenneturvallisuuteen tulee kiinnittää huomiota²⁸. Mahdollisuus tähän on paitsi opetuksen myös erilaisten kampanjoiden avulla²⁹.

Nukkuvatko nuoret tarpeeksi?

Kouluterveyskyselyn mukaan nuoret menevät arkisin nukkumaan yleisimmin noin kello 22.30–23 välillä. Yleensä ammattiin opiskelevat heräävät arkisin viimeistään noin seitsemän aikaan ja peruskoululaiset ja lukiolaiset noin puoli tuntia myöhemmin. Tytöt heräävät poikia aikaisemmin. Tyypillisesti nuoret nukkuvat 7,5–8,5 tuntia arkiöisin. Sitä lyhyemmät yöunet oli 15 prosentilla peruskoululaisista, 21 prosentilla lukiolaisista, 24 prosentilla ammattiin opiskelevista pojista ja 32 prosentilla ammattiin opiskelevista tytöistä. Viikonloppuisin nukkumaan mennään yleisimmin aikaisintaan puoli kahdelta, moni tosin menee nukkumaan myös puoliltaöin. Vain joka viides nuori herää viikonloppuisin ennen yhdeksää.

Kyselyn mukaan neljäsosa peruskoululaisista, kolmasosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista kokee nukkuvansa tarpeeksi vain harvoin tai ei koskaan. Tytöt ovat poikia yleisemmin tätä mieltä. Tutkimusten mukaan moni nuori nukkuu liian vähän etenkin kouluviikon aikana, koska nukkumaanmeno siirtyy nuoruusiässä myöhäisemmäksi ja kuitenkin kouluun pitää edelleen herätä yhtä aikaisin. Univelkaa nukutaan pois viikonloppuisin. Nuorten unirytmii vaihtelee arkipäivien ja viikonloppun välillä enemmän kuin aikuisilla tai lapsilla.³⁰ Hyvään uneen liittyviä asioita voisi käsitellä esimerkiksi terveystiedon tunneilla^{31,32}.

Pojat vähentäneet rahapelaamista

Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan säännöllinen rahapelien pelaaminen on pojilla vähentynyt huomattavasti. Tytöillä se oli jo aikaisemmin harvinaista. Peruskoulun yläluokkien ja lukioiden pojista pelasi viikoittain rahapelejä enää joka kymmenes ja ammatillisten oppilaitosten pojista joka neljäs. Pelaamista on vähentänyt rahapeliautomaattien käytön kieltäminen alle 18-vuotiailta heinäkuussa 2011 ja muiden rahapelien pelaamisen kieltäminen noin vuotta aiemmin. Vuonna 2011 suosituimmat

nuorten pelaamat rahapelit olivat rahapeliautomaatit ja raaputusarvat, netissä rahasta pelasi noin joka kymmenes nuori.^{33,34}

Peliongelmaisten nuorten määrä on pienentynyt viime vuosina³⁵. Nuorilla säännölliseen rahapelien pelaamiseen liittyvistä haitoista yleisimpiä ovat syyllisyyden ja häpeän tunteet sekä riidat vanhempien ja kavereiden kanssa. Joka kymmenennellä rahapelejä pelaavalla nuorella pelaaminen vaikuttaa vuorokausirytmiiin. Enemmistö nuorista luulee ikäistensä pelaavan enemmän rahapelejä kuin he itse, mikä lisää sosiaalista painetta pelata. Siksi tämän harhakäsityksen purkaminen on tärkeää pelihaittojen ennaltaehkäisyssä.³⁶ Lisätietoa nuorten pelaamisesta ja pelihaittojen ehkäisystä on THL:n internet-sivuilla olevassa Nuoret pelissä -tietopaketti¹.

Tupakan ja alkoholin käyttö vähentynyt

Tupakan ja alkoholin hankintaa sekä niiden käyttöä koskevissa Kouluterveyskyselyn tuloksissa näkyy valvonnan kiristyminen. Vuoden 2013 alusta lähtien kaupat ovat tarkastaneet alle 30-vuotiailta näytävien iät heidän ostaessaan tupakkaa tai alkoholia³⁷. Entistä useampi nuori arvioi, että tupakan ja keskioluen tai siiderin ostaminen lähikaupoista, kioskeista ja huoltoasemilta on ikäisilleen erittäin vaikeaa. Lisäksi nuorten päivittäinen tupakointi on vähentynyt, mutta päivittäinen nuuskan käyttö on edelleen lisääntynyt pojilla.

Myös Nuorten terveystapatutkimuksen mukaan päivittäinen tupakkatuotteiden käyttö sekä tupakointikokeilut ovat vähentyneet. Tupakoinnin kokeiluikä ja aloittamisikä näyttäisivät siis siirtyneen myöhemmäksi. Sähkösavukkeen ja vesipiipun kokeilut ovat nuorilla yleisiä, mutta säännöllinen käyttö harvinaista. Koska ne edustavat monille nuorille uudenlaista houkuttelevaa tuotetta, niiden käytön yleisyyttä tulee seurata tarkkaan. Tärkeää on myös kertoa nuorille nuuskan terveyshaitoista ja sen aiheuttamasta voimakkaasta riippuvuudesta.³⁸ Savuttomuuden edistämisestä on lisätietoa THL:n Tupakointi ja tupakoinnin lopettaminen -tietopaketti^m.

Raittiiden osuus nuorista on kasvanut 2000-luvulla. Täysin raittiita on nykyisin puolet peruskoululaisista, neljäsosa lukiolaisista ja viidesosa ammattiin opiskelevista. Samalla viikoittain alkoholia käyttävien nuorten osuus on pienentynyt ja humalajuominen vähentynyt. Muutokset ovat samansuuntaisia Nuorten terveystapatutkimuksen kanssa³⁹. Huolestuttavaa on kuitenkin, että lähes joka kymmenes 15–16-vuotias joi viime juomakerrallaan niin paljon, että sammui⁴⁰. Tietoa alkoholinkäytön riskeistä tulee jakaa nuorille edelleen⁴¹.

Nuorten asenteet huumeita kohtaan aiheuttavat edelleen huolta

Huumeita kokeilleiden osuudet alkoivat kasvaa vuonna 2008/2009, mutta nyt kasvu näyttää pääosin taittuneen. Poikkeuksena ovat peruskoulun yläluokkien pojat ja ammattiin opiskelevat tytöt, joilla kokeilut yleistyivät edelleen. Kansainvälisen ESPAD-kyselyn mukaan nuorten huumeikokeilut lisääntyivät Suomessa vuosina 2007–2011 ja olivat yleisempiä kuin Ruotsissa tai Norjassa⁴². Huumeiden käyttöön liittyvien asenteiden ja mielikuvien muuttamiseen sekä riskitietoisuuden lisäämiseen tulisi nyt kiinnittää erityishuomiota⁴³. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan lukiolaisten asenteet näyttävät olevan tiukentumassa, mutta peruskoulun yläluokkalaiset ja ammattiin opiskelevat suhtautuivat kannabiskokeiluihin yhä myönteisemmin. Huolestuttavaa on myös, että nuoret arvioivat huumeiden hankkimisen entistä helpommaksi.

Ehkäisyyn käytössä puutteita

Yhdynnässä olleiden nuorten ehkäisyyn käytön yleisyydessä ei ole tapahtunut toivottavaa kehitystä 2000-luvun alkuun nähden⁴⁴. Kouluterveyskyselyn mukaan ilman ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä on ollut peruskoulun yläluokkien pojista 18 prosenttia ja tytöistä 14 prosenttia. Toisella as-

¹ THL. Nuoret pelissä -tietopaketti. www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/pelihaitat/nuoret_pelissa

^m THL. Tupakointi ja tupakoinnin lopettaminen -tietopaketti.

www.thl.fi/fi_FI/web/fi/aiheet/tietopaketit/tupakointi_ja_tupakoinnin_lopettaminen

teella luvut ovat lähes yhtä huolestuttavia: ammattiin opiskelevista pojista 13 prosenttia ja tytöistä 11 prosenttia sekä lukiolaispojista 8 prosenttia ja -tytöistä 6 prosenttia ei ollut käyttänyt viimeisimmässä yhdynnässään ehkäisyä. Yläkouluissa miltei neljäsosa ja toisella asteella joka kymmenes koki kondomien hankkimisen vaikeaksi.

Kondomin käyttö ei ole yleistynyt nuorten keskuudessa. Siksi huolenaiheena on seksitautien, etenkin klamydian, leviäminen. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan nuorilla on epä tietoisuutta siitä, voiko kerran sairastetun seksitaudin saada uudestaan ja etenkin hiv-tietämys on laskenut huomattavasti. Tutkimusten mukaan nuoret itse toivovat monipuolista tietoa seksitautien tarttumisesta, aiheuttajista, esiintyvyydestä, seurauksista, testaamisesta, hoitokäytännöstä sekä selkeitä toimintaohjeita tilanteeseen, jossa nuori pelkää saaneensa tartunnan⁴⁵.

Uutta tietoa seksuaaliterveyteen liittyvästä internetkäyttäytymisestä ja häirinnästä

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa seksuaaliterveyteen liittyvää internetkäyttäytymistä. Seurusteluasioiden lisäksi seksuaalisuus ja seksiin liittyvät asiat askarruttavat nuoria. Tulosten mukaan tuntemattoman, muun kuin esimerkiksi terveydenhuollon ammattilaisen kanssa seksistä on keskustellut internetissä peruskoulun pojista miltei viidesosa ja tytöistä neljäsosa. Toisella asteella luvut ovat hieman korkeammat.

Kouluterveyskyselyn mukaan yli kymmenesosa peruskoulun yläluokkalaisista ja ammattiin opiskelevista oli seurustellut niin, etteivät he olleet tavanneet muualla kuin internetissä, lukiolaisista hieman harvempi. Lasten ja nuorten nettittävyyksiä koskevan selvityksen mukaan nuoret kokevat internetin parantavan mahdollisuuksia seurustelukumppanin löytymiseen. Kynnys aloittaa keskustelu tuntemattoman kanssa on matalampi ja moni nuori kokee itsensä rohkeammaksi, hyväksyttäväksi ja hauskeemmaksi nettivuorovaikutuksessa kuin reaali maailman vastaavissa tilanteissa. Nettiturvallisuuteen ja yksityisyyden suojaan liittyviin asioihin tulee kuitenkin kiinnittää huomiota.⁴⁶ Kouluterveyskyselyn mukaan tytöistä 12–14 prosenttia ja pojista 15–16 prosenttia on kuvannut tai katsonut web-kameran avulla internetissä intiimejä kehon osia tai itsetyydytystä. Omia tai toisen intiimejä kuvia internetissä muiden nähtäväksi on levittänyt alle viisi prosenttia.

Seksuaalinen häirintä ja väkivalta ovat edelleen yleisiä nuorten arjessa. Tytöistä seksuaalista häirintää on kokenut noin 60 prosenttia, pojistakin 33–46 prosenttia vaihdellen luokka-asteittain. Seksuaalista väkivaltaa, eli yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista, rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista vastineeksi seksistä tai kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoa on kokenut yli viidesosa tytöistä, ammattiin opiskelevista tytöistä jopa kolmasosa. Pojista seksuaalista väkivaltaa on kokenut noin joka kymmenes. THL toteutti ”Mun kroppa. Mä päätän”-kampanjan, joka tarjoaa tapoja tuoda seksuaalinen väkivalta esiin asiallisesti ja hienotunteisesti nuoret huomioiden. Nuorten kanssa työskenteleville löytyy tukimateriaalia seksuaalisesta väkivallasta THL:n internetsivuilta.ⁿ

HPV-rokote on vielä nuorille tuntematon

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin tänä vuonna ensimmäistä kertaa nuorten tietämystä papilloomaa (HPV)-rokotteen suojasta. Kansallisessa rokotusohjelmassa oleva HPV-rokote ehkäisee kohdunkaulan syöpää ja sen esiasteita estämällä papilloomavirustartuntoja⁴⁷. Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista vain neljäsosa tiesi, että HPV-rokote suojaa kohdunkaulan syövältä. Noin kolmasosa tiesi, ettei HPV-rokote suojaa kaikilta seksitaudeilta. Viimeistään rokotusten yhteydessä nuorille tulisi tarjota tietoa HPV-rokotteen suojavaikutuksesta, mutta myös tietoa siitä, ettei se toimi yleisenä rokotteenä seksitauteja vastaan. Rokotuksia voi kouluissa yhdistää määräaikaan terveystarkastuksiin, jolloin rokotuksen yhteydessä tarjoutuisi tilaisuus myös yleiseen seksuaaliterveysneuvontaan⁴⁸.

ⁿ THL. Seksuaalisen väkivallan vastainen kampanja -tietopaketti ammattilaisille. www.thl.fi/seksuaalivakivalta

Tytöt kokevat poikia useammin mielenterveyden ongelmia

Mielenterveyden osalta selvitettiin vuonna 2013 aiemman masentuneisuuden mittarin sijaan mielialaa laajemmin. Tulosten mukaan tytöt oireilevat huomattavasti poikia enemmän, mutta hakevat ongelmiinsa myös poikia useammin apua ammattiauttajalta. Viimeisen kuukauden aikana noin 40 prosenttia tytöistä oli kokenut mielialansa usein masentuneeksi, alakuloiseksi tai toivottomaksi, noin 15 prosenttia koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistusta ja noin 25 prosenttia merkittävää sosiaalista ahdistusta. Pojilla vastaavat luvut olivat noin 25, 5 ja 15 prosenttia. Koulu-uupumusta kokee noin joka kymmenes peruskoululainen tai lukiolainen, ammattiin opiskelevista hieman harvempi.

Mielenterveyden ongelmia tulee ehkäistä, sillä niillä voi olla pitkäkestoisia seurauksia. Mielenterveyden häiriöt voivat vaikuttaa oppimiseen ja työuraan: nykyisin noin viidesosa niiden vuoksi työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneistä on alle 30-vuotiaita^{49, 50}. Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan apua masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia haettiin yleisimmin terveydenhoitajalta, psykologilta tai kuraattorilta. Nuorten mielenterveyden seurannassa ja edistämisessä tärkeä rooli on myös opettajien antamalla tuella⁵¹.

Perheen tuki ja hyvät suhteet vanhempiin edistävät nuorten hyvinvointia. Osa nuorista ja vanhemmista kokee kuitenkin perheen yhteisen ajan riittämättömäksi⁵². Kouluterveyskyselyn tulosten mukaan perhe- ja ystävyys-suhteet ovat parantuneet: yli yhdeksän kymmenestä nuoresta pystyi keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan ja yhtä monella oli vähintään yksi läheinen ystävä.

Oppilas- ja opiskelijahuoltopalveluiden saatavuus parantunut

Kouluterveydenhuollon alueelliset erot ovat huolestuttaneet viime vuosina ja palvelujen järjestämistä on ohjattu valtioneuvoston asetuksella^{53, 54}. Tutkimusten mukaan peruskoulujen oppilashuoltopalvelut ovat olleet asetuksen jälkeen hieman paremmin saatavilla. Terveyskeskusten ilmoittamien tietojen mukaan lähes jokaisessa oppilaitoksessa oli terveydenhoitaja. Lääkärit, psykologit ja kuraattorit olivat saatavilla hieman tätä harvemmin, lukuun ottamatta ammatillisia oppilaitoksia, joissa vain neljässä kymmenestä oppilaitoksesta oli kuraattori. Palvelujen saatavuus vaihteli kuntien välillä, mutta myös kunnan sisällä koulujen välillä.^{55, 56, 57, 58}

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin nuorten mielikuvaa oppilas- ja opiskelijahuollon palveluiden saatavuudesta. Nuorten mielestä palvelujen saatavuus on hieman helpottunut. Tulokset ovat samansuuntaisia terveyskeskuksista ja peruskouluista kerättyjen tietojen kanssa. Nuorista 13 prosenttia koki kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsemisen vaikeaksi. Koululääkärin vastaanotolle pääsemisen koki vaikeaksi 31–37 prosenttia, kuraattorille 17–25 prosenttia ja koulupsykologille 31–40 prosenttia. Peruskoululaiset ja lukiolaiset kokivat pääsyn ammattiin opiskelevia vaikeammaksi. Entistä useampi nuori on käynyt terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolla kerran, todennäköisesti määräaikaistarkastuksessa, mutta myös kuraattorilla ja psykologilla käyneiden osuudet olivat kasvaneet hieman.

Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palveluiden turvaaminen on tärkeää nuorten hyvinvoinnin kannalta. Kouluterveydenhuollon supistamisella 1990-luvulla oli yhteys lisääntyneeseen alaikäisten lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarpeeseen⁵⁹. Toisen asteen opiskeluhuollon palveluihin pyritään vaikuttamaan uudella oppilas- ja opiskelijahuoltolakiehdotuksella. Siinä on esitetty, että toisen asteen opiskelijat saisivat vastaavat opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut kuin perusasteen oppilaat. Laissa säädettäisiin myös mm. terveydenhoitajan ja lääkärin saavutettavuudesta.⁶⁰ On hyvä muistaa, että nuoren kokemaan palvelun saatavuuteen voi vaikuttaa palvelun tarjonnan lisäksi moni muukin asia. Palvelun käyttöä tukevat esimerkiksi palveluista tiedottaminen sekä mahdollisuus hakeutua niihin koulupäivän ajankohdasta tai opetuspaikan sijainnista riippumatta.

LÄHTEET

- ¹ Suomen virallinen tilasto (SVT): Perheet. 2011, Liitetaulukko 3. Lapsiperheet tyypeittäin 1950–2011. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 27.9.2013. http://www.stat.fi/til/perh/2011/perh_2011_2012-05-25_tau_003_fi.html
- ² Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki: Lasten ja perheiden elinympäristö. Teoksessa Mäki, Päivi & Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki & Ovaskainen, Marja-Leena & Sippola, Risto & Virtanen, Suvi & Laatikainen, Tiina & LATE-työryhmä (toim.): Lasten terveys. LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä, terveystottumuksista ja kasvuympäristöstä. Raportti 2. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, 119–130. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3ebde5ad-1be7-4268-9167-df23095fca33>
- ³ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁴ Tilastokeskus. Väestötilastot. Väestömuutokset. Viitattu 27.9.2013. http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html#vaestonmuutokset
- ⁵ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Etnokids ja Nuorten kotoutumisen indikaattorit -hanke. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/hankesivu?id=22150
- ⁶ Taloudellinen tiedustustoimisto. Maahanmuuttajanuoret Suomessa -tutkimus. Viitattu 27.9.2013. <http://www.tat.fi/tutkimukset/maahanmuuttajanuoret-suomessa>
- ⁷ Tampereen yliopisto. Terveystieteen yksikkö. Maahanmuuttajanuorten hyvinvointi ja terveys. Viitattu 27.9.2013. <http://www.uta.fi/hes/tutkimus/tutkimusryhmat/Kansanterveystiede/Maahanmuuttajanuorten.html>
- ⁸ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁹ Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ¹⁰ Paananen, Reija & Ristikari, Tiina & Merikukka, Marko & Rämö, Antti & Gissler, Mika: Lasten ja nuorten hyvinvointi Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimusaineiston valossa. Raportti 52. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-696-0>
- ¹¹ Paananen ym. 2012.
- ¹² Myrskylä, Pekka: Hukassa – Keitä ovat syrjäytyneet nuoret? EVA-analyysi. 19/2012. Viitattu 27.9.2013. <http://www.eva.fi/wp-content/uploads/2012/02/Syrjaytyminen.pdf>
- ¹³ Halme, Nina & Perälä, Marja-Leena & Kivimäki, Hanne & Fränti, Juha: Mitä Kouluterveyskysely kertoo koulun keskeyttämiseen yhteydessä olevista tekijöistä? Teoksessa Kouluterveyspäivät 2012. Jotta kukaan ei jäisi syrjään. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012, 14. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201210018170>
- ¹⁴ Suomen virallinen tilasto (SVT): Koulutuksen keskeyttäminen. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 27.9.2013. <http://tilastokeskus.fi/til/kkesk/index.html>
- ¹⁵ Paananen ym. 2012.
- ¹⁶ Myrskylä 2012.
- ¹⁷ Työ- ja elinkeinoministeriö. Nuorisotakuu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.nuorisotakuu.fi>
- ¹⁸ Suoninen, Annikka & Kupari, Pekka & Törmäkangas, Kari: Nuorten yhteiskunnalliset tiedot, osallistuminen ja asenteet. Kansallisen ICCS 2009 -tutkimuksen päätulokset. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, 2010. Viitattu 27.9.2013. http://ktl.jyu.fi/img/portal/19254/ICCS-RAPORTTI_VERKKOVERSIO.pdf
- ¹⁹ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Lainsäädäntö velvoittaa lasten ja nuorten osallisuuteen. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/johdon_tueksi/lasten_ja_nuorten_vaikuttamismahdollisuudet/lainsaadanto
- ²⁰ Opetus- ja kulttuuriministeriö: Lapsi- ja nuorisopolitiikan kehittämissuunnitelma 2012–2015. Viitattu 27.9.2013. <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2012/liitteet/OKM06.pdf?lang=fi>
- ²¹ Suoninen ym. 2010.
- ²² Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Karkiton koulu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/karkitonkoulu>
- ²³ Tarnanen, Kirsi & Komulainen, Jorma: Käyvän hoidon potilasversiot: Lihavuus (lapset ja nuoret). Viitattu 27.9.2013. <http://www.kaypahoito.fi/web/kh/suosituksset/naytaartikkeli/tunnus/khp00051>
- ²⁴ Mäki, Päivi & Laatikainen, Tiina: Lasten terveys. Teoksessa Mäki, Päivi & Hakulinen-Viitanen, Tuovi & Kaikkonen, Risto & Koponen, Päivikki & Ovaskainen, Marja-Leena & Sippola, Risto & Virtanen, Suvi & Laatikainen, Tiina & LATE-työryhmä (toim.): Lasten terveys. LATE-tutkimuksen perustulokset lasten kasvusta, kehityksestä, terveydestä, terveystottumuksista ja kasvuympäristöstä. Raportti 2/2010. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2010, 53–87. Viitattu 27.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/3ebde5ad-1be7-4268-9167-df23095fca33>
- ²⁵ Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetushallitus. LIKES. Liikkuva koulu. Viitattu 27.9.2013. <http://www.liikkuvakoulu.fi>
- ²⁶ Opetushallitus. Move! – fyysisen toimintakyvyn seurantarjestelmä. Viitattu 27.9.2013. <http://www.edu.fi/move>
- ²⁷ Liikenneturva. Nuorten henkilövahingot tieliikenteessä. Tilastokatsaus. Viitattu 27.9.2013. http://www.liikenneturva.fi/www/fi/tilastot/liitetiedostot/Nuorten_henkilovahingot.pdf
- ²⁸ Liikenneturva. Nuorten liikenneturvallisuus. Viitattu 27.9.2013. http://www.liikenneturva.fi/www/fi/liikennekasvatus/nuoret/nuorten_liikenneturvallisuus.php
- ²⁹ Liikenneturva. Nuorten liikennekasvatus. Viitattu 27.9.2013. <http://www.liikenneturva.fi/www/fi/liikennekasvatus/nuoret/index.php>
- ³⁰ Urrila, Anna Sofia & Pesonen, Anu-Katriina: Nuorten unen erityispiirteet ja ongelmat. Suomen Lääkärilehti 67 (2012) 40, 2827–2833.
- ³¹ Mannerheimin lastensuojeluliitto. Murrosikäisen lapsen uni. Viitattu 27.9.2013. <http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/uni/nuori/>
- ³² Saarenpää-Heikkilä, Outi. Koululaisten uniongelmia voidaan ehkäistä ennalta. Suomen Lääkärilehti 64 (2009) 1-2, 35–41. Viitattu 27.9.2013. <http://www.laakarilehti.fi/files/lehdisto/SLL12009-saarenpaa-heikkila.pdf>
- ³³ Luhtala, Kaisa & Silvennoinen, Inka & Tenkanen, Teresa: Pelaavat nuoret Vantaalla. Selvitys vantaalaisten koululaisten pelaamisesta ja pelihaitoista. Viitattu 27.9.2013. http://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/80567_Pelaavat_nuoret_Vantaalla.pdf
- ³⁴ Karvinen, Juho & Mäyrä, Frans: Pelaajabarometri 2011: Pelaamisen muutos. Research Reports 6. Tampere: Tampereen yliopisto, 2011. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/urn:isbn:978-951-44-8567-1>

- ³⁵ Turja, Tuomo & Halme, Jukka & Mervola, Markus & Järvinen-Tassopoulos, Johanna & Ronkainen, Jenni-Emilia: Suomalaisten rahapelaaminen 2011. Raportti 14/2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201205085399>
- ³⁶ Raisamo, Susanna & Lintonen, Tomi: Nuorten rahapelihaitat ja pelaamiseen liittyvät harhakäsitykset. Yhteiskuntapolitiikka 78 (2013) 2, 219–222. Viitattu 27.9.2013. <http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110416/raisamo.pdf?sequence=1>
- ³⁷ Päivittäistavara kauppa ry: 7.1.2013 lähtien alle 30-vuotiailta vaikuttavien ikä tarkastetaan alkoholi- ja tupakkaostojen yhteydessä. Tiedote. Viitattu 27.9.2013. <http://www.pty.fi/1253.html>
- ³⁸ Kinnunen, Jaana & Lindfors, Pirjo & Pere, Lasse & Ollila, Hanna & Samposalo, Hanna & Rimpelä, Arja: Nuorten terveystapatutkimus 2013. Nuorten tupakkatuotteiden ja päihteiden käyttö 1977–2013. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2013:16. Helsinki: sosiaali- ja terveysministeriö, 2013. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3306-4>
- ³⁹ Kinnunen ym. 2013.
- ⁴⁰ Samposalo, Hanna: Juomatapojen yhteys alkoholihaittoihin ja riskikäyttäytymiseen 14–16-vuotiailla nuorilla. Acta Universitatis Tamperensis 1819. Tampere: Tampere University Press, 2013. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-44-9091-0>
- ⁴¹ Tarnaala, Erik & Vakkuri, Johanna: Nuorten varhaisen alkoholinkäytön riskit -verkkoaineisto. Viitattu 24.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/neuvoa-antavat-fi/nuorten-varhaisen-alkoholinkayton-riskit-verkkoaineisto
- ⁴² Hibell, Björn & Guttormsson, Ulf & Ahlström, Salme & Balakireva, Olga & Bjarnason, Thoroddur & Kokkevi, Anna & Kraus, Ludwig: The 2011 ESPAD Report. Substance Use Among Students in 36 European Countries. Tukholma: The Swedish Council for Information on Alcohol and other Drugs, 2012. Viitattu 27.9.2013. http://www.espad.org/Uploads/ESPAD_reports/2011/The_2011_ESPAD_Report_FULL_2012_10_29.pdf
- ⁴³ Kinnunen ym. 2013.
- ⁴⁴ Puusniekka, Riikka & Kivimäki, Hanne & Jokela, Jukka: Nuorten seksuaalikäyttäytyminen 2000-luvulla. Nuorisotutkimus 30 (2012) 3, 4–24.
- ⁴⁵ Tuija Rinkinen: Nuorten kysymyksiä seksuaaliterveydestä Väestöliiton Internetpalvelussa. ”Toivon että vastaat koska en uskalla kysyä keneltäkään muulta aikuiselta!!!” Väestötutkimuslaitoksen julkaisusarja D54. Helsinki: Väestöliitto, 2012.
- ⁴⁶ Pelastakaa Lapset ry: Tutut tuntemattomat. Raportti lasten ja nuorten nettituttavuuksista sosiaalisessa mediassa. Viitattu 27.9.2013. http://pelastakaalapset-fi-bin.directo.fi/@Bin/a6a735e1022fe480bbb15bf046be5875/1378099262/application/pdf/234470/Tutut%20tuntemattomat%20-%20raportti_web.pdf
- ⁴⁷ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Rokottajan käsikirja. HPV-rokotukset eli papilloomavirusrokotukset. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/rokottajankasikirja-fi/hpv-rokotukset
- ⁴⁸ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Rokottajan käsikirja. Ohjeita ja ehdotuksia HPV-rokotusten toteutukseen. Viitattu 27.9.2013. http://www.thl.fi/fi_FI/web/rokottajankasikirja-fi/ohjeita-ja-ehdotuksia
- ⁴⁹ Kaltiala-Heino, Riitakerttu & Ranta, Klaus & Fröjd, Sari: Nuorten mielenterveys koulumaailmassa. Duodecim 2010; 126: 2033-9.
- ⁵⁰ Raitasalo Raimo, & Maanniemi, Kaarlo: Nuorten mielenterveyden häiriöiden aiheuttamat sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys vuosina 2004–2009. Nettityöpapereita 23/2011. Helsinki: Kela. Viitattu 27.9.2013. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/25936/Nettityopapereita23.pdf?sequence=4>
- ⁵¹ Kaltiala-Heino ym. 2010.
- ⁵² Hakulinen-Viitanen ym. 2010.
- ⁵³ Valvira: Osalla kunnista vaikeuksia lasten, nuorten ja heidän perheidensä terveystarkastusten järjestämisessä – valvontaviranomaisia askarruttaa tarkastusten sisältö. Lehdistöiedote 3.10.2011. Viitattu 27.9.2013. http://www.valvira.fi/valvira/lehdistotiedotteet/osalla_kunnista_vaikeuksia_lasten_nuorten_ja_heidan_perheidensa_terveystarkastusten_jarjestamisessa_-_valvontaviranomaisia_askarruttaa_tarkastusten_sisalto
- ⁵⁴ Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011. Viitattu 27.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/laki/smur/2011/20110338>
- ⁵⁵ Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen peruskouluissa 2011. Tiedä ja toimi. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 25.9.2013. <http://www.thl.fi/thl-client/pdfs/034bb91c-3774-431b-97fe-32c5dbe2a113>
- ⁵⁶ Wiss, Kirsi & Hietanen-Peltola, Marke & Pelkonen, Marjaana & Saaristo, Vesa: Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärivoimavarojen kehitys terveyskeskuksissa vuosina 2005–2011. Tutkimuksesta tiiviisti 3, heinäkuu 2013. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Viitattu 27.9.2013. http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/110334/URN_ISBN_978-952-245-953-4.pdf?sequence=1
- ⁵⁷ Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Pirttiniemi, Juhani & Väyrynen, Pirjo: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ammatillisissa oppilaitoksissa 2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-878-0>
- ⁵⁸ Wiss, Kirsi & Saaristo, Vesa & Peltonen, Heidi & Laitinen, Kristiina: Terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen lukioissa 2012. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos, 2012. Viitattu 27.9.2013. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-245-879-7>
- ⁵⁹ Itä-Suomen yliopisto: Lasten ja nuorten psykiatrisen laitoshoidon tarve lisääntyi samanaikaisesti kun kouluterveydenhuollosta säästettiin. Väitöstiedote. Viitattu 27.9.2013. <http://www.uef.fi/fi/uef/-/23-3-lasten-ja-nuorten-psykiatrisen-laitoshoidon-tarve-lisaantyi-samanaikaisesti-kun-kouluterveydenhuollosta-saastettiin>
- ⁶⁰ Hallituksen esitys eduskunnalle oppilas- ja opiskelijahuoltolaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi HE 67/2013 vp. Viitattu 27.9.2013. <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2013/20130067.pdf>

LIITTEET

Liite 1. Kouluterveyskyselyyn indikaattoreiden muodostaminen vuonna 2013.

Elinolot

Ainakin yksi vanhemmista tupakoi

Kuvaus: Ainakin yksi vanhemmista tupakoi nykyisin.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi tupakoineet Sinun elinaikanasi?

- Äiti (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

- Isä (Pisteytys: Ei ole koskaan tupakoinut, On tupakoinut, mutta lopettanut = 0; Tupakoi nykyisin = 1; En osaa sanoa = 0)

Mukaan otettiin 1-2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2004 äidin ja isän tupakointia koskevat kysymykset yhdistettiin saman kysymyksen alakohdiksi. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana

Kuvaus: Vähintään yksi vanhemmista on ollut työttömänä tai pakkolomalla vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Ovatko vanhempasi olleet viimeksi kuluneen vuoden aikana työttöminä tai pakkolomalla? (Pisteytys: Ei kumpikaan = 0; Toinen vanhemmistani, Molemmat vanhempani = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa

Kuvaus: Vanhemmat eivät aina tiedä, missä nuori viettää perjantai- ja lauantai-iltansa.

Indikaattorin muodostaminen:

Tietävätkö vanhempasi, missä vietät perjantai- ja lauantai-iltasi? (Pisteytys: Tietävät aina = 0; Tietävät joskus, Useimmiten eivät tiedä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa

Kuvaus: Nuori ei pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattorin muodostaminen:

Pysytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi? (Pisteytys: En juuri koskaan = 1; Silloin tällöin, Melko usein, Usein = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla

Kuvaus: Perhe ei syö sellaista yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista parhaiten kuvaa perheesi ateriointia iltapäivällä tai illalla? (Pisteytys: Ei varsinaista ateriaa, vaan jokainen ottaa itselleen syötävää, Valmistetaan ateria, mutta koko perhe ei syö yhtä aikaa = 1; Syömme yhteisen aterian, jolloin yleensä kaikki ovat ruokapöydässä = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei yhtään läheistä ystävää

Kuvaus: Nuorella ei ole yhtään todella läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi? (Pisteytys: Ei ole läheisiä ystäviä = 1; On yksi läheinen ystävä, On kaksi läheistä ystävää, On useampia läheisiä ystäviä = 0)
Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia

Kuvaus: Nuorelle on aiheutunut haittoja tai ongelmia läheisen ihmisen liiasta alkoholin käytöstä.

Indikaattorin muodostaminen:

Käyttääkö joku sinulle läheinen ihminen mielestäsi liikaa alkoholia? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)
- Onko siitä aiheutunut haittoja tai ongelmia elämässäsi? (Pisteytys: Ei = 0; Kyllä = 1)
Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut fyysisestä uhkaa vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: nuorelta on varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, häntä on uhattu vahingoittaa tai hänen kimppuunsa on käyty fyysisesti vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?
- Varastettu tai yritetty varastaa jotain käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
- Uhattu vahingoittaa fyysisesti (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
- Käyty fyysisesti kimppuun kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta (Pisteytys: Kyllä = 1; Ei = 0)
Mukaan otettiin 1-3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta tekijästä: vastentahtoinen intiimi koskettelu, seksiin painostaminen tai pakottaminen, maksun tarjoaminen seksistä.

Indikaattorin muodostaminen

Oletko kokenut jotakin seuraavista?
- Kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
- Yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
- Rahan, tavarain tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä (Pisteytys: Kyllä toistuvasti, Kyllä joskus = 1; En = 0)
Mukaan otettiin 1–3 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu viidestä tekijästä: töherryksen tekeminen julkisiin paikkoihin, koulun/oppilaitoksen tai muiden omaisuuden vahingoittaminen, varastaminen, jonkun pahoinpitely.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehnyt seuraavia asioita?
- Kirjoittanut tai maalannut kirjoituksia tai graffiteja seiniiin, busseihin, pysäkkikatoksiin, ikkunoihin tai muihin vastaaviin paikkoihin (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut koulun omaisuutta tai koulurakennusta / oppilaitoksen omaisuutta tai tiloja (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Tahallasi vahingoittanut tai tuhonnut muuta kuin koululle/oppilaitokselle kuuluvaa omaisuutta (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Varastanut jotakin kaupasta tai kioskista (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
- Hakannut jonkun (Pisteytys: En ole = 0; Kerran = 1; 2-4 kertaa = 2; Yli 4 kertaa = 3)
Mukaan otettiin 2-15 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kouluolot

Koulun fyysisissä työoloissa puutteita / Oppilaitoksen fyysisissä työoloissa puutteita

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista työskentelyä haittaavista tekijöistä: opiskelutilojen ahtaus, melu, sopimaton valaistus, huono ilmanvaihto, lämpötila, likaisuus, epämukavat työtuolit tai -pöydät, huonot sosiaalitulat, tapaturmavaara.

Indikaattorin muodostaminen:

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi koulussa/oppilaitoksessa?

- Opiskelutilojen ahtaus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Melu, kaiku (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Sopimaton valaistus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huono ilmanvaihto tai huoneilma (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Lämpötila (kuumuus, kylmyys, veto) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Likaisuus, pölyisyys (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Epämukavat työtuolit tai -pöydät (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Huonot sosiaalitulat (WC, pukeutumis- ja peseytymistilat) (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Tapaturmavaara (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1997, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutapaturma lukuvuoden aikana

Kuvaus: Oppilaalle/Opiskelijalle on sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla lukuvuoden aikana vähintään yksi tapaturma, joka on vaatinut terveydenhuollon vastaanotolla käyntiä.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulle tämän lukuvuoden aikana sattunut koulussa/oppilaitoksessa tai koulumatkalla tapaturma, joka on edellyttänyt lääkärin tai terveydenhoitajan vastaanotolla käyntiä?

- Välitunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Liikuntatunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Muulla tunnilla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)
- Koulumatkalla (Pisteytys: Ei kertaakaan = 0; Kerran, Kaksi kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuonna 2010 poistettiin kohta "Tekstiili- tai teknisen työn tunnilla". Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulun työilmapiirissä ongelmia / Oppilaitoksen työilmapiirissä ongelmia

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu yhdeksästä työilmapiiriin vaikuttavasta tekijästä: opettajien odotukset ja oikeudenmukaisuus, toimeentuleminen oppilaiden/opiskelijoiden ja opettajien kanssa, työskentely ryhmissä, työympäristön rauhattomuus, kiireisyys, luokan/ryhmän työrauha sekä oppilaiden/opiskelijoiden viihtyminen yhdessä.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Opettajani odottavat minulta liikaa (koulussa) (Pisteytys: Täysin samaa mieltä = 3; Samaa mieltä = 2; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 0)
- Opettajat kohtelevat meitä oppilaita/opiskelijoita oikeudenmukaisesti (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)
- Luokkani/Ryhmäni oppilaat/opiskelijat viihtyvät hyvin yhdessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)
- Luokassani/Ryhmässäni on hyvä työrauha (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 2; Täysin eri mieltä = 3)

Haittaavatko seuraavat seikat työskentelyäsi?

- Työympäristön rauhattomuus (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Kiireisyys (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?
- Työskentely ryhmissä (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)
- Koulukavereiden/Opiskelukavereiden kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

- Opettajien kanssa toimeentuleminen (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Melko vähän = 1; Melko paljon = 2; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 10-27 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa / Ei koe tulevansa kuulluksi oppilaitoksessa

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta opettajien ja oppilaiden/opiskelijoiden vuorovaikutusta kuvaavasta tekijästä: mielipiteiden ilmaisuun rohkaiseminen, mielipiteiden huomioiminen koulutyön/opiskelun kehittämisessä ja kiinnostus oppilaiden/opiskelijoiden kuulumisista.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

- Opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

- Oppilaiden/Opiskelijoiden mielipiteet otetaan huomioon koulutyön/opiskelun kehittämisessä (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä = 1; Täysin eri mieltä = 2)

Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri / Opiskeluun liittyvä työmäärä liian suuri

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija on kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmäärän lukuvuoden aikana jatkuvasti tai melko usein liian suureksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Millaiseksi olet kokenut koulutyöhön/opiskeluun liittyvän työmääräsi tämän lukuvuoden aikana? (Pisteytys: Jatkuvasti liian suuri, Melko usein liian suuri = 1; Sopiva, Melko usein liian vähäinen, Jatkuvasti liian vähäinen = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Vaikeuksia opiskelussa

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu seuraavista tekijöistä: läksyjen tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, parhaan opiskelutavan löytäminen, omatoimisuutta vaativien tehtävien hoitaminen, kirjoittamistehtävien tekeminen, lukemistehtävien tekeminen, opetuksen seuraaminen.

Indikaattorin muodostaminen:

Miten koulunkäyntisi/opiskelusi sujuu? Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa asioissa?

- Opetuksen seuraaminen oppitunneilla (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Kokeisiin valmistautuminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Itselleni parhaiten sopivan opiskelutavan löytäminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Omatoimisuutta vaativien tehtävien aloittaminen tai valmiiksi hoitaminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

- Lukemista (esim. kirjasta) vaativien tehtävien tekeminen (Pisteytys: Ei lainkaan; Melko vähän = 0; Melko paljon = 1; Erittäin paljon = 3)

Mukaan otettiin 3-21 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1998, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Opiskeluvaikeuksia" kanssa.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija on joutunut kiusaamisen kohteeksi koulussa/oppilaitoksessa noin kerran viikossa tai useammin lukukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein Sinua on kiusattu koulussa/oppilaitoksessa tämän lukukauden aikana? (Pisteytys: Useita kertoja viikossa, Noin kerran viikossa = 1; Harvemmin, Ei lainkaan = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana

Kuvaus: Oppilas/opiskelija on lintsannut ainakin kaksi kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää kuukauden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta kokonaista koulupäivää/opiskelupäivää olet ollut seuraavien syiden takia poissa viimeisten 30 päivän aikana?

- Pinnaamisen tai lintsauksen takia (Pisteytys: En yhtään, Yhden päivän = 0; 2-3 päivää, Yli 3 päivää = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin / Ei tiedä miten voi vaikuttaa oppilaitoksen asioihin

Kuvaus: Oppilas/Opiskelija ei tiedä, miten koulussa/oppilaitoksessa voi vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Lue jokainen seuraavista väittämistä huolellisesti. Merkitse vaihtoehto, joka parhaiten kuvaa omaa mielipidettäsi.

- Tiedän, miten koulussani/oppilaitoksessani voin vaikuttaa koulun/oppilaitoksen asioihin (Pisteytys: Täysin samaa mieltä, Samaa mieltä = 0; Eri mieltä, Täysin eri mieltä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Koettu terveys

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

Kuvaus: Nuori kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi, melko huonoksi tai erittäin huonoksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Mitä mieltä olet terveydentilastasi? Onko se (Pisteytys: Erittäin hyvä, Melko hyvä = 0; Keskinkertainen, Melko tai erittäin huono = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Vuoteen 2009 saakka indikaattorin nimi oli "Terveydentila keskinkertainen tai huono".

Päivittäin vähintään kaksi oiretta

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kahdeksasta tekijästä: niska- tai hartiakivut, selän alaosan kivut, vatsakivut, jännittyneisyys tai hermostuneisuus, ärtyneisyys tai kiukunpurkaukset, vaikeudet päästä uneen tai heräileminen öisin, päänsärky, väsymys tai heikotus.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Selän alaosan kipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vatsakipu (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Jännittyneisyyttä tai hermostuneisuutta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Ärtyneisyyttä tai kiukunpurkauksia (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Vaikeuksia päästä uneen tai heräilemistä öisin (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 2-8 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Vähintään kaksi oiretta päivittäin" kanssa.

Väsymystä lähes päivittäin

Kuvaus: Nuorella on ollut lähes päivittäin väsymystä tai heikotusta puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Väsymystä tai heikotusta (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa, Noin kerran viikossa = 0; Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Niska- tai hartiakipuja viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa niska- tai hartiakipuja puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Niska- tai hartiakipuja (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Päänsärkyä viikoittain

Kuvaus: Nuorella on ollut vähintään kerran viikossa päänsärkyä puolen vuoden aikana.

Indikaattorin muodostaminen:

Onko Sinulla viimeksi kuluneen puolen vuoden aikana ollut jotakin seuraavista oireista ja kuinka usein?

- Päänsärkyä (Pisteytys: Harvoin tai ei lainkaan, Noin kerran kuussa = 0; Noin kerran viikossa, Lähes joka päivä = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

Kuvaus: Nuorella on kahden viime viikon aikana ollut kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Indikaattori perustuu GAD-7-mittariin.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen kahden viikon aikana?

- Hermostuneisuuden, ahdistuneisuuden tai kireyden tunne (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- En ole voinut lopettaa tai hallita huolestumistani (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Liiallinen huolestuneisuus erilaisista asioista (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Vaikeus rentoutua (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Niin levoton olo, että on vaikea pysyä aloillaan (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Taipumus harmistua tai ärsyyntyä helposti (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

- Pelko siitä, että jotakin kauheaa saattaisi tapahtua (Pisteytys: Ei lainkaan = 0; Useana päivänä = 1; Suurimpana osana päivistä = 2; Lähes joka päivä = 3)

Mukaan otettiin 10–21 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Koulu-uupumus

Kuvaus: Indikaattori on muodostettu kolmesta Salmela-Aron ja Näätäsen koulu-uupumusmittariin perustuvasta tekijästä: uupumusasteinen väsymys, kyyninen asenne työhön ja opintojen merkityksen vähentyminen sekä kyvyttömyyden ja riittämättömyyden tunne opiskelijana.

Indikaattorin muodostaminen:

- Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi/opiskeluun liittyen? Tunnen hukkuvani koulutyöhön (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
- Tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)
- Minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani (Pisteytys: En juuri koskaan, Muutaman kerran kuussa = 0; Muutamana päivänä viikossa = 1; Lähes päivittäin = 2)

Mukaan otettiin 3-6 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ylipaino

Kuvaus: Nuorella on painoindeksi (BMI) mukaan ylipainoa.

Indikaattorin muodostaminen:

- Pituus ja paino. Painoindeksi (BMI) laskettu jakamalla paino (kg) pituuden (m) neliöllä. Ylipainon raja määriteltä iän ja sukupuolen mukaan: 18-vuotiailla raja on 25 ja nuoremmilla ikäryhmillä pienempi (ks. Cole ym. BMJ 2000:320). (Pisteytys: BMI alle ylipainon rajan = 0; BMI vähintään raja-arvo = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Terveystottumukset

Ei syö aamupalaa joka arkiamu

Kuvaus: Nuori ei syö aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) jokaisena kouluaamuna/opiskelupäivän aamuna.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein syöt aamupalaa (muutakin kuin vain kahvia, mehua tai muita juomia) kouluviikon/opiskeluviikon aikana? (Pisteytys: Viitenä aamuna = 0; 3-4 aamuna, 1-2 aamuna, Harvemmin = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ei syö koululounasta päivittäin

Kuvaus: Nuori ei syö koululounasta jokaisena koulupäivänä/opiskelupäivänä.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein syöt koululounasta kouluviikon/opiskeluviikon aikana? (Pisteytys: Viitenä päivänä = 0; 3-4 päivänä, 1-2 päivänä, Harvemmin = 1)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä

Kuvaus: Nuori harjaa hampaansa harvemmin kuin kaksi kertaa päivässä.

Indikaattorin muodostaminen:

- Kuinka usein harjaat hampaasi? (Pisteytys: En koskaan, Harvemmin kuin kerran viikossa, Vähintään kerran viikossa, mutta en päivittäin, Kerran päivässä = 1; Useammin kuin kerran päivässä = 0)
- Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Vastausvaihtoehtoja muutettiin vuonna 2010. Tämän muutoksen vuoksi indikaattorin prosenttiosuudet eivät ole vertailukelpoisia aikaisempina vuosina ilmoitettujen prosenttiosuuksien kanssa.

Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa

Kuvaus: Nuori harrastaa hengästyttävää ja hikoiluttavaa liikuntaa vapaa-ajalla tavallisesti korkeintaan tunnin viikossa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka monta tuntia viikossa tavallisesti harrastat liikuntaa vapaa-aikanasi niin, että hengästyit ja hikoilet? (Pisteytys: En yhtään, Noin ½ tuntia, Noin 1 tunnin = 1; Noin 2-3 tuntia, Noin 4-6 tuntia, Noin 7 tuntia tai enemmän = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän

Kuvaus: Nuori käyttää koulupäivinä/opiskelupäivinä vähintään neljä tuntia television katseluun, tietokoneen käyttöön sekä kännykkä- ja konsolipeleihin.

Indikaattorin muodostaminen:

Montako tuntia käytät yhteensä päivittäin aikaa television katseluun, tietokoneen käyttöön (viihdekäyttö ja opiskelu) sekä kännykkä- ja konsolipeleihin?

- Koulupäivinä/Opiskelupäivinä (Pisteytys: En lainkaan, Korkeintaan kaksi tuntia, Yli 2 tuntia, mutta alle 4 tuntia = 0; Vähintään 4 tuntia, mutta alle 6 tuntia, 6 tuntia tai enemmän = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2010.

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia

Kuvaus: Nuori nukkuu arkisin tavallisesti alle kahdeksan tuntia. Yön pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Indikaattorin muodostaminen

Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan?

- Arkisin (Noin 21.00 tai aikaisemmin, Noin 21.30, Noin 22, Noin 22.30, Noin 23, Noin 23.30, Noin 24, Noin 00.30, Noin 01, Noin 01.30 tai myöhemmin)

Mihin aikaan tavallisesti herää?

- Arkisin (Noin 6.00 tai aikaisemmin, Noin 6.30, Noin 7.00, Noin 7.30, Noin 8.00, Noin 8.30, Noin 9.00 tai myöhemmin) Yön pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta.

Mukaan otettiin vähemmän kuin 8 tuntia arkisin nukkuvat vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista, lukiolaisista ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Tupakoi päivittäin

Kuvaus: Nuori tupakoi kerran päivässä tai useammin.

Indikaattorin muodostaminen:

Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi? (Pisteytys: Tupakoin kerran päivässä tai useammin = 1; Tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, Tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, Olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: On tupakoinut korkeintaan yhden savukkeeseen, piipullisen tai sikarin = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Kuvaus: Nuori käyttää alkoholia tosi humalaan asti vähintään kerran kuukaudessa.

Indikaattorin muodostaminen:

Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti? (Pisteytys: Kerran viikossa tai useammin, Noin 1-2 kertaa kuukaudessa = 1; Harvemmin, En koskaan = 0; lisäksi edeltävän kysymyksen perusteella: En käytä alkoholijuomia = 0)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008.

Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran

Kuvaus: Nuori on kokeillut ainakin kerran marihuanaa, hasista, ekstaasia, Subutexia, heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita.

Indikaattorin muodostaminen:

Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?

- Marihuanaa tai hasista (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Ekstaasia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Subutexia (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)
- Heroiniä, kokaiinia, amfetamiinia, LSD:tä, gammaa tai muita vastaavia huumeita (Pisteytys: En koskaan = 0; Kerran, 2-4 kertaa, 5 kertaa tai useammin = 1)

Mukaan otettiin 1-4 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista vuodesta 1996, lukiolaisista vuodesta 1999 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Vuodesta 2002 ekstaasikokeiluja ja vuodesta 2003 Subutex-kokeiluja on kysytty omalla kohtanaan. Vuonna 2010 lisättiin gamma ns. kovia huumeita kartoittavaan kohtaan. Muutoksesta huolimatta tulosten arvioidaan olevan vertailukelpoisia suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Kokemus oppilas- ja opiskelijahuollon tuesta

Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee kouluterveydenhoitajan vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Terveydenhoitaja (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koululääkärin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Lääkäri (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulukuraattorin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Kuraattori (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle

Kuvaus: Nuori kokee koulupsykologin vastaanotolle pääsyn melko tai erittäin vaikeaksi.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos haluaisit mennä koulusi/oppilaitoksesi terveydenhoitajan, lääkärin, kuraattorin tai psykologin vastaanotolle, miten helppo sinne on päästä?

- Psykologi (Pisteytys: Erittäin helppo, Melko helppo = 0; Melko vaikea, Erittäin vaikea = 1)

Mukaan otettiin 1 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2006 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. Kysymyksen muotoilua yksinkertaistettiin hieman vuonna 2010. Muutoksesta huolimatta tulosta pidetään vertailukelpoisena suhteessa aikaisempiin vuosiin.

Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta / Opiskelussa avun puutetta

Kuvaus: Nuori saa harvoin tai ei juuri koskaan apua koulunkäynnin tai opiskelun vaikeuksiin koulusta/oppilaitoksesta tai kotoa.

Indikaattorin muodostaminen:

Jos sinulla on vaikeuksia (koulunkäynnissä ja) opiskelussa, kuinka usein saat apua?

- Koulussa/Oppilaitoksessa (Pisteitys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)
- Kotona (Pisteitys: Aina kun tarvitsen, Useimmiten = 0; Harvoin, En juuri koskaan = 1)

Mukaan otettiin 2 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Tieto saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuodesta 2002 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2008. HUOM! Indikaattori ei ole vertailukelpoinen indikaattorin "Ei saa apua kouluvaikeuksiin koulusta tai kotoa" kanssa.

Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta

Kuvaus: Nuori on hakenut joskus apua ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia.

Indikaattorin muodostaminen

Oletko joskus hakenut apua joltakin ammattiauttajalta masentuneen tai ahdistuneen mielialan takia?

- Lääkäriltä (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Terveystenhoitajalta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Psykologilta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Koulukuraattorilta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muulta terveydenhuollon ammattilaiselta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Opettajalta/opinto-ohjaajalta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)
- Muun alan ammattiauttajalta (Pisteitys: Kyllä = 1; En = 0)

Mukaan otettiin 1–7 pistettä saaneet vastaajat.

Lisätiedot: Indikaattori on saatavilla peruskoululaisista ja lukiolaisista vuosilta 2004–2009 ja 2013 ja ammattiin opiskelevista vuodesta 2013.

Liite 2. Kouluterveyskyselyyn vastanneet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaat ja lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat kouluittain luokka-asteen ja sukupuolen mukaan vuosina 2004-2013.

Peruskoulun oppilasmäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Kemi		Peruskoulun 8. luokka		Peruskoulun 9. luokka		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Hepolan koulu	2004	11	8	19	15	30	23	53
	2006	7	10	13	9	20	19	39
	2008	9	10	8	7	17	17	34
	2010	21	17	21	30	42	47	89
	2013	11	10	13	9	24	19	43
Karihaaran koulu	2004	38	24	39	34	77	58	135
	2006	37	31	40	33	77	64	141
	2008	35	31	28	39	63	70	133
	2010	21	39	25	36	46	75	121
	2013	34	34	28	29	62	63	125
Sauvosaaren koulu	2004	39	33	40	44	79	77	156
	2006	31	47	38	36	69	83	152
	2008	27	34	27	30	54	64	118
Syväkankaan koulu	2004	31	43	24	39	55	82	137
	2006	43	34	36	27	79	61	140
	2008	20	26	41	29	61	55	116
	2010	27	28	33	40	60	68	128
	2013	43	53	38	35	81	88	169
Peruskoulut yhteensä	2004	119	108	122	132	241	240	481
	2006	118	122	127	105	245	227	472
	2008	91	101	104	105	195	206	401
	2010	69	84	79	106	148	190	338
	2013	88	97	79	73	167	170	337

Lukion opiskelijamäärät luokan ja sukupuolen mukaan

Kemi		Lukion 1. vuosi		Lukion 2. vuosi		Poika	Tyttö	Yhteensä
		Poika	Tyttö	Poika	Tyttö			
Kemin lyseon lukio	2004	64	89	43	70	107	159	266
	2006	38	72	32	65	70	137	207
	2008	33	74	41	73	74	147	221
	2010	28	48	26	56	54	104	158
	2013	43	52	25	54	68	106	174
Lukiot yhteensä	2004	64	89	43	70	107	159	266
	2006	38	72	32	65	70	137	207
	2008	33	74	41	73	74	147	221
	2010	28	48	26	56	54	104	158
	2013	43	52	25	54	68	106	174

Liite 3. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.

Kemi (Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat)

Indikaattori, luokka-aste- ja sukupuolivakioitu % ja vastaajien lukumäärä	2004		2006		2008		2010		2013	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	57	472	50	469	53	397	46	334	45	336
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	36	475	40	465	48	400	57	334	40	334
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltojen viettopaikkaa	51	476	39	466	44	401	51	334	40	334
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	9	476	8	465	7	401	7	336	10	336
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	53	477	55	465	57	397	60	333	58	333
Ei yhtään läheistä ystävää	13	477	10	466	7	399	9	336	13	333
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	0	-	0	15	400	13	334	13	330
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	17	473	17	463	23	400	24	330	19	330
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	0	-	0	-	0	-	0	14	334
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	19	475	18	465	21	401	21	333	21	333
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	58	452	57	448	58	390	66	330	50	326
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	0	22	441	19	383	21	334	23	333
Koulun työilmapiirissä ongelmia	26	472	23	460	22	388	19	325	22	317
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	28	478	24	463	20	398	20	334	18	330
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	38	478	35	470	32	401	33	336	34	337
Vaikeuksia opiskelussa	30	479	30	462	31	397	26	334	33	329
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	8	479	6	471	8	401	4	338	7	332
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	11	460	13	451	12	385	10	330	11	310
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	0	44	467	38	397	40	337	41	331
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	19	477	17	468	17	400	18	337	20	334
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	17	462	18	458	18	396	14	330	18	308
Väsymystä lähes päivittäin	17	475	17	467	16	401	12	337	14	329
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	28	476	26	469	26	400	27	337	28	331
Päänsärkyä viikoittain	33	475	29	468	35	400	33	336	35	327
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	0	-	0	-	0	-	0	13	324
Koulu-uupumus	-	0	11	472	11	401	9	338	11	334
Ylipaino	14	443	15	427	16	366	15	300	18	288
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	0	43	464	49	401	47	336	45	335
Ei syö koululounasta päivittäin	-	0	-	0	-	0	35	335	42	332
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	0	-	0	-	0	48	334	53	333
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	45	478	37	465	37	400	36	337	40	328
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	0	-	0	-	0	22	328	28	324
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	0	-	0	-	0	-	0	34	299
Tupakoi päivittäin	28	474	19	469	18	398	13	333	8	334
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	30	475	27	472	21	400	17	335	12	336
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	9	473	7	471	6	397	6	336	9	331
KOKEMUS OPPILASHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	0	16	456	19	398	23	336	18	317
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	0	53	446	51	384	43	331	43	313
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	0	33	449	30	393	32	333	15	312
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	0	62	442	61	380	51	326	47	304
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	11	464	7	459	9	399	10	335	5	327
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	9	478	13	468	15	399	-	0	13	333

Liite 4. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden luokka-astevakioidut prosenttiosuudet peruskoulun 8. ja 9. luokkien oppilaista sukupuolen mukaan ja luokka-aste- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.

Kemi 2013 (Peruskoulun 8. ja 9. luokan oppilaat)

Indikaattori, luokka-astevakioitu % ja vastaajien lukumäärä	Pojat		Tytöt		Yhteensä		Maakunta*		Koko maa	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	45	167	45	169	45	336	38	3381	33	98148
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	36	165	44	169	40	334	35	3360	29	97561
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuilojen viettopaikkaa	43	165	37	169	40	334	34	3347	33	96983
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	6	166	15	170	10	336	8	3374	8	97767
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	56	163	60	170	58	333	54	3374	55	98048
Ei yhtään läheistä ystävää	16	164	9	169	13	333	9	3340	8	96936
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	7	162	18	168	13	330	14	3385	12	98521
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	25	161	12	169	19	330	19	3302	19	95618
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	12	166	16	168	14	334	14	3376	14	98474
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	24	164	19	169	21	333	19	3355	19	97603
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	51	160	49	166	50	326	55	3243	54	94438
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	28	164	18	169	23	333	23	3354	23	97299
Koulun työilmapiirissä ongelmia	22	153	22	164	22	317	24	3206	26	93452
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	15	165	21	165	18	330	25	3330	24	97262
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	33	167	35	170	34	337	36	3397	39	99047
Vaikeuksia opiskelussa	34	165	32	164	33	329	33	3318	34	96647
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	8	162	6	170	7	332	7	3391	7	98880
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	11	154	11	156	11	310	8	3150	8	92227
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	37	163	44	168	41	331	44	3370	43	98112
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskimääräiseksi tai huonoksi	20	166	19	168	20	334	17	3392	16	98857
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	11	149	26	159	18	308	18	3179	17	93454
Väsymystä lähes päivittäin	10	161	19	168	14	329	16	3342	15	97743
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	20	162	36	169	28	331	29	3365	29	98324
Päänsärkyä viikoittain	25	160	45	167	35	327	33	3351	32	97883
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	7	158	20	166	13	324	12	3236	11	94470
Koulu-uupumus	8	164	14	170	11	334	13	3403	13	99122
Ylipaino	25	144	10	144	18	288	18	2980	16	86124
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arki aamu	46	165	43	170	45	335	41	3382	43	98358
Ei syö koululounasta päivittäin	35	163	48	169	42	332	32	3373	34	98092
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	72	164	34	169	53	333	49	3360	47	97638
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	42	160	38	168	40	328	34	3361	32	97646
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	31	155	25	169	28	324	24	3295	24	95677
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	32	145	35	154	34	299	30	3174	30	92688
Tupakoi päivittäin	6	166	10	168	8	334	11	3369	13	97951
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	13	166	12	170	12	336	12	3375	12	98363
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	8	163	11	168	9	331	7	3369	9	98139
KOKEMUS OPILASHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	15	152	20	165	18	317	13	3283	13	95507
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	37	151	50	162	43	313	41	3233	37	94319
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	18	149	12	163	15	312	27	3216	20	93990
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	45	142	49	162	47	304	54	3179	40	93242
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutteita	6	160	5	167	5	327	9	3355	8	97381
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	9	163	17	170	13	333	18	3370	18	97919

*Lappi

Liite 5. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista ja vastaajien lukumäärä vuosina 2004–2013.

Kemi (Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)

Indikaattori, luokka-aste- ja sukupuolivakioitu % ja vastaajien lukumäärä	2004		2006		2008		2010		2013	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	46	265	42	206	34	216	39	157	33	172
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	28	263	28	206	35	220	53	158	37	174
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuilojen viettopaikkaa	43	265	32	206	30	221	44	157	25	173
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	7	265	7	206	7	221	6	158	5	173
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	59	265	53	202	56	219	62	158	61	173
Ei yhtään läheistä ystävää	10	265	7	206	8	221	8	158	5	173
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	-	0	-	0	17	219	16	158	12	174
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	13	261	8	205	15	220	23	155	10	174
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	-	0	-	0	-	0	-	0	17	173
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	3	266	5	205	5	221	8	158	4	174
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	42	259	33	203	27	219	46	155	42	170
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	-	0	10	204	7	219	6	158	13	173
Koulun työilmapiirissä ongelmia	13	263	8	204	7	215	6	155	14	172
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	15	266	22	205	16	220	16	156	12	174
Koulutyöhön liittyvä työmäärä liian suuri	37	266	34	207	37	221	38	158	35	174
Vaikeuksia opiskelussa	41	264	42	207	35	220	34	158	40	174
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	1	266	3	207	0	221	1	158	3	173
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	19	265	14	205	16	219	13	154	15	167
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	-	0	33	207	34	220	27	158	24	174
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	19	265	24	204	15	221	17	157	15	173
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	14	264	16	203	15	220	17	155	13	167
Väsymystä lähes päivittäin	14	265	14	204	12	221	17	157	12	173
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	34	265	33	204	27	221	29	157	33	173
Päänsärkyä viikoittain	27	265	28	204	29	221	29	156	32	173
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	-	0	-	0	-	0	-	0	9	172
Koulu-uupumus	-	0	9	206	12	221	8	158	11	173
Ylipaino	13	240	22	199	13	206	15	149	15	163
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arkiamu	-	0	39	205	31	221	42	157	33	172
Ei syö koululounasta päivittäin	-	0	-	0	-	0	30	158	27	174
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	-	0	-	0	-	0	39	158	38	174
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	36	266	30	205	33	221	27	157	31	174
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	-	0	-	0	-	0	25	158	25	173
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	-	0	-	0	-	0	-	0	43	169
Tupakoi päivittäin	15	262	12	204	17	218	13	157	3	172
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	37	266	27	207	27	220	29	158	17	173
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	10	265	7	207	9	220	19	158	3	173
KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	-	0	16	200	9	221	15	157	29	173
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	-	0	55	193	53	211	55	155	51	173
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	-	0	55	185	54	209	38	156	64	170
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	-	0	66	185	66	206	66	154	73	171
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	5	263	11	203	6	219	3	152	7	171
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	6	266	7	206	13	219	-	0	17	172

Liite 6. Kouluterveyskyselyn indikaattoreiden opiskeluvuosivakioidut prosenttiosuudet lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista sukupuolen mukaan ja opiskeluvuosi- ja sukupuolivakioidut prosenttiosuudet vertailutiedoista sekä vastaajien lukumäärä vuonna 2013.

Kemi 2013 (Lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat)

Indikaattori, luokka-astevakioitu % ja vastaajien lukumäärä	Pojat		Tytöt		Yhteensä		Maakunta*		Koko maa	
	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N
ELINOLOT										
Ainakin yksi vanhemmista tupakoi	42	67	25	105	33	172	29	1410	24	48275
Vähintään yksi vanhemmista työttömänä vuoden aikana	41	68	32	106	37	174	28	1408	24	48229
Vanhemmat eivät tiedä aina viikonloppuiltujen viettopaikkaa	22	67	27	106	25	173	32	1398	31	47986
Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa	7	67	4	106	5	173	6	1408	6	48276
Perhe ei syö yhteistä ateriaa iltapäivällä tai illalla	60	67	63	106	61	173	55	1407	59	48223
Ei yhtään läheistä ystävää	5	67	6	106	5	173	7	1400	7	47971
Läheisen alkoholin käyttö aiheuttanut ongelmia	9	68	16	106	12	174	13	1411	12	48371
Kokenut fyysisistä uhkaa vuoden aikana	11	68	10	106	10	174	13	1392	13	47617
Kokenut seksuaalista väkivaltaa joskus tai toistuvasti	3	67	30	106	17	173	15	1402	14	48105
Toistuvasti rikkeitä vuoden aikana	2	68	6	106	4	174	7	1400	7	48078
KOULUOLOT										
Koulun fyysisissä työoloissa puutteita	33	67	51	103	42	170	40	1367	38	46993
Koulutapaturma lukuvuoden aikana	12	67	15	106	13	173	9	1401	8	48058
Koulun työilmapiirissä ongelmia	11	67	16	105	14	172	10	1372	10	46896
Ei koe tulevansa kuulluksi koulussa	13	68	12	106	12	174	13	1402	13	47978
Koulutyöhön liittyvä työ määrä liian suuri	34	68	36	106	35	174	43	1412	42	48522
Vaikeuksia opiskelussa	38	68	42	106	40	174	39	1384	37	47821
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa	4	68	1	105	3	173	2	1411	1	48461
Lintsannut ainakin 2 päivää kuukauden aikana	15	63	14	104	15	167	11	1368	9	46479
Ei tiedä miten voi vaikuttaa koulun asioihin	19	68	29	106	24	174	27	1407	27	48279
KOETTU TERVEYS										
Kokee terveydentilansa keskimertaiseksi tai huonoksi	14	68	17	105	15	173	18	1410	16	48472
Päivittäin vähintään kaksi oiretta	1	63	25	104	13	167	16	1360	14	46743
Väsymystä lähes päivittäin	6	68	17	105	12	173	12	1401	13	48142
Niska- tai hartiakipuja viikoittain	18	68	47	105	33	173	31	1405	33	48271
Päänsärkyä viikoittain	22	67	41	106	32	173	29	1403	25	48170
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus	9	66	9	106	9	172	10	1378	9	47185
Koulu-uupumus	8	67	14	106	11	173	13	1412	11	48536
Ylipaino	15	67	16	96	15	163	18	1281	15	44061
TERVEYSTOTTUMUKSET										
Ei syö aamupalaa joka arki aamu	34	67	31	105	33	172	31	1408	32	48339
Ei syö koululounasta päivittäin	32	68	23	106	27	174	27	1411	28	48304
Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä	49	68	26	106	38	174	39	1402	37	48120
Harrastaa hengästyttävää liikuntaa vapaa-ajalla korkeintaan 1 h viikossa	38	68	24	106	31	174	30	1407	29	48207
Ruutuaika arkipäivisin 4 tuntia tai enemmän	28	68	22	105	25	173	25	1392	22	47766
Nukkuu arkisin alle 8 tuntia	54	65	33	104	43	169	33	1354	39	46840
Tupakoi päivittäin	1	67	4	105	3	172	6	1405	8	48081
Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa	12	67	22	106	17	173	17	1410	20	48325
Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran	2	67	4	106	3	173	8	1407	13	48211
KOKEMUS OPISKELIJAHUOLLON TUESTA										
Vaikea päästä kouluterveydenhoitajan vastaanotolle	29	67	28	106	29	173	16	1397	13	47611
Vaikea päästä koululääkärin vastaanotolle	42	67	60	106	51	173	40	1383	39	47129
Vaikea päästä koulukuraattorin vastaanotolle	54	66	73	104	64	170	39	1364	25	46920
Vaikea päästä koulupsykologin vastaanotolle	64	67	83	104	73	171	58	1369	37	46853
Koulunkäynnissä ja opiskelussa avun puutetta	6	66	8	105	7	171	8	1384	8	47458
Hakenut apua masentuneisuuteen ammattiauttajalta	12	66	22	106	17	172	18	1405	18	48215

*Lappi



TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

KOULUTERVEYSKYSELY

<http://www.thl.fi/kouluterveyskysely>